

Univerza v Ljubljani
Fakulteta z družbene vede

Borut Papič

Razvoj elektronskega poslovanja upravnih enot

Diplomsko delo

Ljubljana, 2004

Univerza v Ljubljani
Fakulteta z družbene vede

Borut Papič

Mentor: doc. dr. Anton Kramberger

Razvoj elektronskega poslovanja upravnih enot

Diplomsko delo

Ljubljana, 2004

KAZALO

UVOD	4
1. UPRAVNE ENOTE ZNOTRAJ DRŽAVNE UPRAVE.....	6
1. 1 RAZMERJE MED UPRAVNO ENOTO IN MINISTRSTVOM	8
1. 2 RAZLIKE MED UPRAVNO ENOTO IN OBČINO.....	8
2. UMESTITEV E-POSLOVANJA V ŠIRŠI TEORETSKI KONTEKST E-VLADANJA	10
3. OPREDELITEV E-POSLOVANJA.....	14
3. 1 RAZLIČNE STOPNJE E-POSLOVANJA IN VRSTE ELEKTRONSKIH STORITEV V JAVNI UPRAVI ...	16
4. PREKO AVTOMATIZACIJE DO INFORMATIZACIJE IN ELEKTRONSKEGA POSLOVANJA	19
4. 1 OBDOBJE AVTOMATIZACIJE	19
4. 2 INFORMATIZACIJA KOT NADALJEVANJE AVTOMATIZACIJE E-UPRAVE.....	21
4. 3 RAZVOJ ELEKTRONSKEGA POSLOVANJA UPRAVNIH ENOT	22
4. 3. 1 <i>Razlika med klasičnim in elektronskim poslovanjem upravnih enot</i>	23
4. 3. 2 <i>Normativne spremembe</i>	25
4. 3. 3 <i>Varnost e-poslovanja državne uprave</i>	25
4. 3. 4 <i>Prenova poslovnih procesov upravnih enot</i>	27
5. PROJEKT INFORMATIZACIJE UPRAVNIH ENOT	30
6. UPRAVNE ENOTE ON–LINE	34
6. 1 PORTAL UPRAVNIH ENOT	35
7. TEŽAVE PRI UVAJANJU ELEKTRONSKEGA POSLOVANJA V UPRAVNEM POSTOPKU	37
8. TRENUTNO STANJE NA PODROČJU ELEKTRONSKEGA POSLOVANJA V UPRAVNIH ENOTAH	39
9. ANALIZA STANJA ELEKTRONSKEGA POSLOVANJA NA PRIMERU POSTOPKA ZA PRIDOBITEV GRADBENEGA DOVOLJENJA.....	41
9. 1 ALGORITEM POSTOPKA ZA PRIDOBITEV GRADBENEGA DOVOLJENJA	42
9. 2 ŠTUDIJA PRIMERA	43
10. SKLEP.....	49
11. VIRI IN LITERATURA	51
PRILOGE	1
PRILOGA 1: OBRAZEC ZA IZDELAVO KATALOGA UPRAVNIH POSTOPKOV.....	2
PRILOGA 2: PORTAL UPRAVNIH ENOT	3
PRILOGA 3: DRŽAVNI PORTAL RS: 27 E-STORITEV	4

PRILOGA 4: OBRAZEC E-STORITVE	5
PRILOGA 5: PLAČILO UPRAVNE TAKSE.....	6
PRILOGA 6: OBRAZEC ZA LOKACIJSKO INFORMACIJO NA SPLETNI STRANI OBČINE TRZIN	7
PRILOGA 7: VLOGA ZA IZDAJO GRADBENEGA DOVOLJENJA NA PORTALU UE	8
PRILOGA 8: NAROČILO ZEMLJIŠKOKNJIŽNEGA IZPISKA ALI VPOGLED V ZEMLJIŠKO KNJIGO.....	9

KAZALO TABEL IN SLIK

SLIKA 1: DIMENZIJE IN STOPNJE RAZVOJA E-VLADANJA.....	12
TABELA 1: RAZLIKA MED KLASIČNIM IN E-NAČINOM VODENJA UPRAVNEGA POSTOPKA..	24
SLIKA 2: PRIKAZ STRUKTURE CELOTNEGA PROJEKTA.....	31
TABELA 2: ŠTEVILO UPRAVNIH ENOT NA INTERNETU SKOZI RAZLIČNA ČASOVNA OBDOBJA	34

UVOD

Elektronsko poslovanje je sodoben fenomen, ki se je pojavil z razvojem informacijske in komunikacijske tehnologije, s poudarkom na razmahu interneta. Sprva v privatnem, kasneje pa se je vse bolj začelo uveljavljati tudi v javnem sektorju. Razvitejše države po vsem svetu se zavedajo priložnosti, ki jih ponuja sodobna tehnologija. E-poslovanje postaja novo tehnološko in procesno orodje tudi v javni upravi. Zavedati se je treba, da elektronska uprava ne zajema le uporabe nove informacijske tehnologije, ampak spreminja procese dela, organiziranost in ljudi, ki v procesih sodelujejo (Milunovič, 2003: 133). Državna uprava si skuša z uvajanjem elektronskega poslovanja nadeti obraz uspešnega, učinkovitega in državljanu prijaznega servisa javnih storitev. Piramidna struktura javne uprave se vse bolj spreminja v omrežno postavitev. Procesi, ki se odvijajo znotraj nje niso več linearni in hierarhično urejeni, ampak vse bolj horizontalni in krožni (Frissen, 1997: 123). Nekateri sicer dvomijo, da je ta emancipatoričen trend večje neodvisnosti uprave od moči in politike ravno zaradi IKT res enoznačno prisoten, ter opozarjajo, da se morda javna uprava zgolj prilagaja na nove IK tehnologije, pri čemer pa ne izgublja svojih implicitnih in diskretnih družbenih prvin vladanja, ampak jih le pretvarja v nove oblike in postopke. K tem kritičnim mislim se bom vrnil v sklepnem poglavju.

Naloga je sestavljena iz štirih delov. V prvem delu si bomo pogledali upravne enote, njihov nastanek, razmerje do ministrstev in razlike nasproti občinam. Sledil bo teoretski del, kjer bom predstavil teorije elektronskega vladanja in nekaj definicij e-poslovanja. V tretjem delu bo poudarek na razvoju e-poslovanja upravnih enot in oceni trenutnega stanja. Poslovanju uprave s podjetji in drugimi institucijami ne bo posvečene toliko pozornosti, ampak se bom osredotočil na storitve upravnih enot, ki so namenjene državljanom, t.i. G2C storitve. V sklepnem delu pa bom na konkretnem primeru postopka za pridobitev gradbenega dovoljenja ocenil trenutno stanje elektronskega poslovanja upravnih enot v Sloveniji in ga skušal umestiti v štiristopenjski razvojni model elektronskega vladanja, ki sta ga razvila Layne in Lee.

Ključno vez med državljanom in javno upravo oziroma državo predstavljajo upravne enote. Tako na upravnih enotah lahko registriramo vozilo, prijavimo stalno bivališče, zaprosimo za gradbeno dovoljenje, podaljšamo veljavnost potnega lista itd. V preteklosti so bili vsi postopki vezani na obiske upravnih enot, iskanje parkirnega mesta, letanje od vrat do vrat, čakanje v vrstah in še bi lahko naštevali. Ker omenjene stvari večkrat povzročajo tudi slabo voljo, me je

zanimalo, v kolikšni meri lahko elektronsko poslovanje pripomore k učinkovitejšemu delu upravnih enot in s tem skrajšanju čakalnih vrst ter boljši predstavi javne uprave v očeh državljanov.

Izhajal bom iz konkretnega primera postopka za pridobitev gradbenega dovoljenja in tudi osnovni domnevi sta omejeni v smislu omenjenega postopka. Osnovni domnevi, ki ju bom skušal potrditi, sta:

- v Sloveniji je možno elektronsko poslovanje z upravnimi enotami zlasti v smislu informacijskih in komunikacijskih storitev, medtem ko transakcijske storitve, ki omogočajo popolno e-poslovanje, še niso možne, in
- ovire, ki onemogočajo transakcijsko elektronsko poslovanje, so v prvi vrsti organizacijske ter procesne in ne tehnološke narave.

Naloga je plod analize sekundarnih virov, zlasti številnih člankov in literature, objavljenih na to temo, ter pregleda primarnih zakonskih in podzakonskih aktov, poleg tega pa bom izvedel tudi študijo primera omenjenega postopka na eni od upravnih enot.

Cilj uvajanja elektronskega poslovanja v javno upravo je realiziranje koncepta »one-stop-shop«, kar pomeni, da bodo državljanji lahko opravili "nakupe" vseh državnih storitev na enem mestu. Ne bo jim potrebno vedeti, kdo je pristojen za določen postopek in storitve bodo lahko izvajali 24 ur na dan. Čas in prostor vse bolj izgubljata na pomenu in postajata nepomembna faktorja (Frissen, 1997: 121).

Seveda pa prav vseh državnih storitev verjetno ne bo moč prenesti na enak način na e-poslovanje; v mislih imam tisto razliko med njimi, ki se dotika stopnje državne prisile v njih (glej tovrstno klasifikacijo storitev javne uprave v Kramberger, 2002). Drobna domneva v zvezi s tem vidikom bi bila naslednja: postopkov, kjer je diskrecija politične moči večja, ni možno standardizirati, zato takih postopkov tudi ni moč oziroma nima smisla prenesti v e-poslovanje. Polje tovrstne diskrecije najbolj čuvajo voljeni politiki (odločanje, posvetovanje, lobiranje, ipd.). V teoretskem in sklepnem delu naloge se bom strnjeno vrnil k tej domnevi.

1. UPRAVNE ENOTE ZNOTRAJ DRŽAVNE UPRAVE

Za začetek si pogledajmo kaj vse zajema javna uprava in kateri so njeni organi. »Poleg organov državne uprave in lokalne samouprave uvrščamo pod pojem javne uprave tudi nosilce javnih pooblastil in izvajalce javnih služb« (Virant, 2002: 21). Organi, ki sodijo v javno upravo pa so: Državni svet, Državni zbor, predsednik RS, Vlada RS, ministrstva in vladne službe, vojska, organi pravosodnega sistema (sodišča, odvetništvo, notariati), varuh človekovih pravic, upravne enote in občine. Državna uprava je torej del javne uprave in zajema Vlado, kot najvišji organ državne uprave, vladne službe, ministrstva z organi v sestavi in upravne enote (glej Silič in dr., 2001: 153-154).

Upravne enote so, kot rečeno, tisti del državne uprave, s katerim državljani največkrat prihajamo v stik. Ker gre za relativno novo tvorbo in med ljudmi še vedno prihaja do zamenjave med upravno enoto in občino, si bomo na naslednjih straneh nekoliko podrobneje ogledali zakonske opredelitve upravne enote, definirali razmerja do ministrstev in opredelili razlike do občine. Te razlike so pomembne zaradi kasnejše študije primera, ki obravnava tako UE kot tudi občino.

»Upravne enote so opredeljene kot samostojne organizacijske oblike državne uprave na lokalni ravni in kot organ odločanja na prvi stopnji organizirane v skladu s prvim odstavkom 102. člena Zakona o upravi za območja bivših občin in za območje mesta Ljubljana« (Korade Purg, 1997: 228). Tako v Republiki Sloveniji od 1.1.1995 deluje 58 upravnih enot, med katerimi ima le upravna enota Ljubljana zaradi obsežnosti območja in nalog ter upošteva bivšo organiziranost občin kot družbenopolitičnih skupnosti organiziranih še pet izpostav na sedežih bivših občin.

Vsebino dela, naloge in pristojnosti upravne enote načelno opredeljuje Zakon o upravi, ko pravi, da: »s 1.1.1995 prevzame država od občin vse upravne naloge in pristojnosti na področjih, za katera so ustanovljena posamezna ministrstva ter vse druge z zakonom določene upravne naloge oblastvenega značaja iz pristojnosti občin« (ZUpr – UL RS, št. 67/94). Med drugim zakon določa tudi, da vse naloge, razen nalog geodetske službe, upravnega nadzorstva ter nalog na področju obrambe in zaščite, opravljajo upravne enote.

Organizacijski vidik vzpostavitve upravnih enot ni bil vprašljiv, saj je obstajala zakonska podlaga oziroma jasna zakonska določba. V praksi je bil manj jasen vsebinski vidik, saj je bilo

potrebno opredeliti upravne naloge in pristojnosti iz delovnih področij posameznih ministrstev, kar je predvsem ministrstvom pa tudi upravnim enotam v začetku povzročilo kar nekaj težav. K razrešitvi teh težav je na nek način pripomogla odločba Ustavnega sodišča, v skladu s katero je bilo potrebno opredeliti posamične naloge in pristojnosti, ki jih je prevzela država in jih opravljajo upravne enote (Korade Purg, 1997). Ob upoštevanju te odločbe je bil sprejet Zakon o prevzemu državnih funkcij (ZPDF – UL RS, št. 29/95), ki so jih do 31.12.1994 opravljali organi občin, v katerem so natančno opredeljene upravne naloge in pristojnosti, ki jih opravljajo upravne enote. Temeljne naloge so:

- vodenje upravnih postopkov in izdajanje odločb (sem lahko uvrstimo izdajo gradbenega dovoljenja),
- vodenje različnih (javnih) evidenc,
- izdajanje potrdil in
- nadzor nad delovanjem občin.

Opredeljevanje delovnih področij je pokazalo, da upravne enote opravljajo upravne naloge in pristojnosti iz delovnih področij večine ministrstev (glej Trpin, 1996: 52). Zaradi lažjega usklajevanja dela na določenem delovnem področju pa se v skladu z zakonsko določbo za posamezna področja v upravni enoti lahko organizirajo notranje organizacijske enote (glej ZUpr – UL RS, št. 67/94). Tako imajo danes upravne enote večinoma organizirane štiri oddelke za posamezna področja dela (<http://upravneenote.gov.si/upravneenote/>):

- oddelek za upravne notranje zadeve,
- oddelek za kmetijstvo in gospodarstvo,
- oddelek za okolje in prostor (ta oddelek je potrebno izpostaviti, saj je pristojen za izdajo gradbenega dovoljenja) ter
- oddelek za občno upravo, druge upravne naloge in skupne zadeve.

Med posameznimi upravnimi enotami so možna tudi določena odstopanja od zgoraj navedenih organizacijskih enot.

1. 1 Razmerje med upravno enoto in ministrstvom

Razmerja med upravno enoto in resornim ministrstvom so hierarhično urejena. Vsako ministrstvo je na svojem področju hierarhično nadrejeno upravni enoti. V manjši meri se ta razmerja kažejo že pri imenovanju načelnika in vodje posameznega oddelka, ki ga na predlog resornega ministrstva imenuje vlada, ali pri izdaji akta o notranji organizaciji. Drugače pa ministrstvo odloča na 2. stopnji o pritožbah zoper upravno enoto (na 1. stopnji je to upravna enota), naloži upravni enoti nalogo in če jo v določenem roku ne opravi, jo po načelu substitucije opravi ministrstvo, spremlja organizacijo dela in kadrovske usposobljenosti delavcev, upravni enoti daje strokovno pomoč in ustrezna navodila (glej Trpin, 1996: 52-53). Tu je potrebno izpostaviti Ministrstvo za notranje zadeve, ki je posebej odgovorno za razvoj javne uprave, s tem tudi upravnih enot. Za potrebe svoje diplomske naloge imam tu v mislih zlasti koordinacijo in vodenje pri informatizaciji UE in uvajanju e-poslovanja.

1. 2 Razlike med upravno enoto in občino

Kljub temu, da upravne enote delujejo že skoraj deset let, med državljani še vedno prihaja do zamenjave pojmov upravna enota in (nekdanja) občina. Malo iz nevednosti in verjetno tudi malo iz navade. Večkrat lahko slišimo, ko nekdo pravi, da gre na občino urejati zadeve v zvezi z registracijo vozila ali podaljšati veljavnost svojega potnega lista. V prvih letih delovanja upravnih enot je bila zmeda še večja, saj poleg prevzema državnih funkcij, ki so jih prej opravljale nekdanje občine in jih opredeljuje zakon o prevzemu državnih funkcij, tudi zakon o upravi v 103. členu določa: »Upravne enote oziroma ministrstva /.../ prevzamejo hkrati tudi delavce občinskih upravnih organov, ki so opravljali te naloge, ter ustrezen del administrativnih, računovodskih in tehničnih delavcev, kakor tudi dokumentarno gradivo in nedokončane zadeve« in dalje: »upravne enote opravljajo delo v prostorih in s sredstvi, ki so jih kot družbeno premoženje do tedaj porabljali občinski upravni organi« (ZUpr – UL RS, št. 67/94). Tako se lahko primeri, da nam določene upravne zadeve rešuje ista oseba, v isti stavbi, kot v nekdanji občini, le da sedaj nimamo več opravka z občino, temveč z upravno enoto.

Glede na to, da zakon o upravi določa, da se »upravna enota organizira za območje ene ali več lokalnih skupnosti,...« (ZUpr – UL RS, št. 67/94) in se teritorialni obseg upravnih enot ne razlikuje od teritorialnega obsega bivših občin, velja toliko več pozornosti nameniti vsebinskim

razlikam med upravno enoto in bivšo občino. Že Ustava Republike Slovenije v dveh različnih poglavjih opredeljuje državno ureditev (IV. Poglavje) in samoupravo (V. poglavje). Tako upravne enote kot občine so bile organizirane oziroma ustanovljene na podlagi zakona (glej Korade Purg, 1997: 231). Občine so bile ustanovljene z Zakonom o ustanovitvi občin ter o določitvi njihovih območij (ZUODNO – UL RS, št. 60/94). Vsebino pa občinam določi Zakon o lokalni samoupravi (ZLS – UL RS, št. 72/93), ki pravi, da je občina temeljna samoupravna skupnost, pristojna za lokalne zadeve, ki jih občina ureja samostojno in ki zadevajo samo prebivalce občine.

Na drugi strani pa so bile upravne enote ustanovljene na podlagi že omenjenega zakona o upravi, ki pravi: »Za izvrševanje z zakonom določenih nalog uprave, ki zaradi narave ali načina dela zahtevajo dekoncentrirano opravljanje, se za posamezna območja organizirajo upravne enote.« (ZUpr – UL RS, št. 67/94). Upravna enota je opredeljena kot organ odločanja na prvi stopnji v upravnih stvareh iz državne pristojnosti. Območje upravnih enot je bilo določeno z Uredbo o teritorialnem obsegu upravnih enot v Republiki Sloveniji (UL RS, št. 75/94 in 8/96). Po definiciji torej občina spada pod lokalno samoupravo, medtem ko so upravne enote sestavni del državne uprave.

2. UMEŠTITEV E-POSLOVANJA V ŠIRŠI TEORETSKI KONTEKST E-VLADANJA

Za zadnjega pol stoletja je značilen neverjeten razmah informacijske in telekomunikacijske tehnologije, v zadnjih petnajstih letih zlasti mobilne telefonije in interneta. Ravno ta napredek je - skupaj s povečanjem znanja in uveljavljanjem kriterijev globalnega trga - eden najpomembnejših dejavnikov, ki oblikujejo sodobno družbo, tudi državo. Vse bolj uveljavljeno ime za tako nastajajočo novo družbeno obliko je informacijska družba. Informacija je dandanes postala izjemno cenjena dobrina. Kdor razpolaga z informacijo, razpolaga z močjo. Webster (2002: 24) je informacijo opredelil s semantično definicijo: »informacija ima pomen, ima subjekt, je obvestilo ali navodilo o nečem oziroma nekom«.

Na splošno bi informacijsko družbo lahko označili kot družbo, ki se ne ozira na časovne in geografske razdalje, temelji na izdelavi, izmenjavi in uporabi informacij, uporablja enoten elektronski način za prenos informacij, temelji na uporabi znanja, z enostavnim dostopom do informacij ter visoko razvito komunikacijsko infrastrukturo omogoča posamezniku enostavno in polno vključevanje v družbene procese (Delovno gradivo za modro knjigo, 1999). Enotne definicije informacijske družbe ni. Webster razlikuje med petimi definicijami, in sicer: tehnološko, ekonomsko, poklicno, prostorsko in kulturno, kjer vsaka od njih predstavlja kriterij za naslednjo. Vseh pet definicij pa si deli prepričanje, da kvantitativne informacijske spremembe uvajajo novo, kvalitativno vrsto socialnega sistema, informacijsko družbo. Omenja tudi šesto, kvalitativno definicijo, ki pa se razlikuje od ostalih v tem, da izhaja iz predpostavke, da dandanes ni več informacij kot nekoč (kar očitno ni res, dodaja), ampak je narava informacij taka, da vplivajo na to, kako živimo (Webster, 2002).

V sodobni informacijski družbi, temelječi na visoko razviti informacijski in telekomunikacijski tehnologiji, pa se vse bolj uveljavlja tudi koncept elektronskega vladanja. Tudi tu ni enotne definicije. Scholl opisuje e-vladanje kot »katerikoli proces, ki ga v prizadevanju za vladanjem državljani vodijo preko računalniško posredovane komunikacije« in kot »uporabo informacijsko-komunikacijske tehnologije za podporo delovanju vlade, zaposlovanju državljanov in zagotavljanju vladnih storitev« (Scholl, 2003: 2). Nosilec oziroma akter e-vladanja je vlada oziroma e-vlada. Združeni narodi e-vlado opredeljujejo kot »vlado, ki uporablja ITkT za transformiranje svojih notranjih in zunanjih odnosov, da bi optimizirala izvajanje svojih funkcij (DPAM/UNDESA 2002: 1). Heath (2000: 39) trdi, da je e-vlada »vlada,

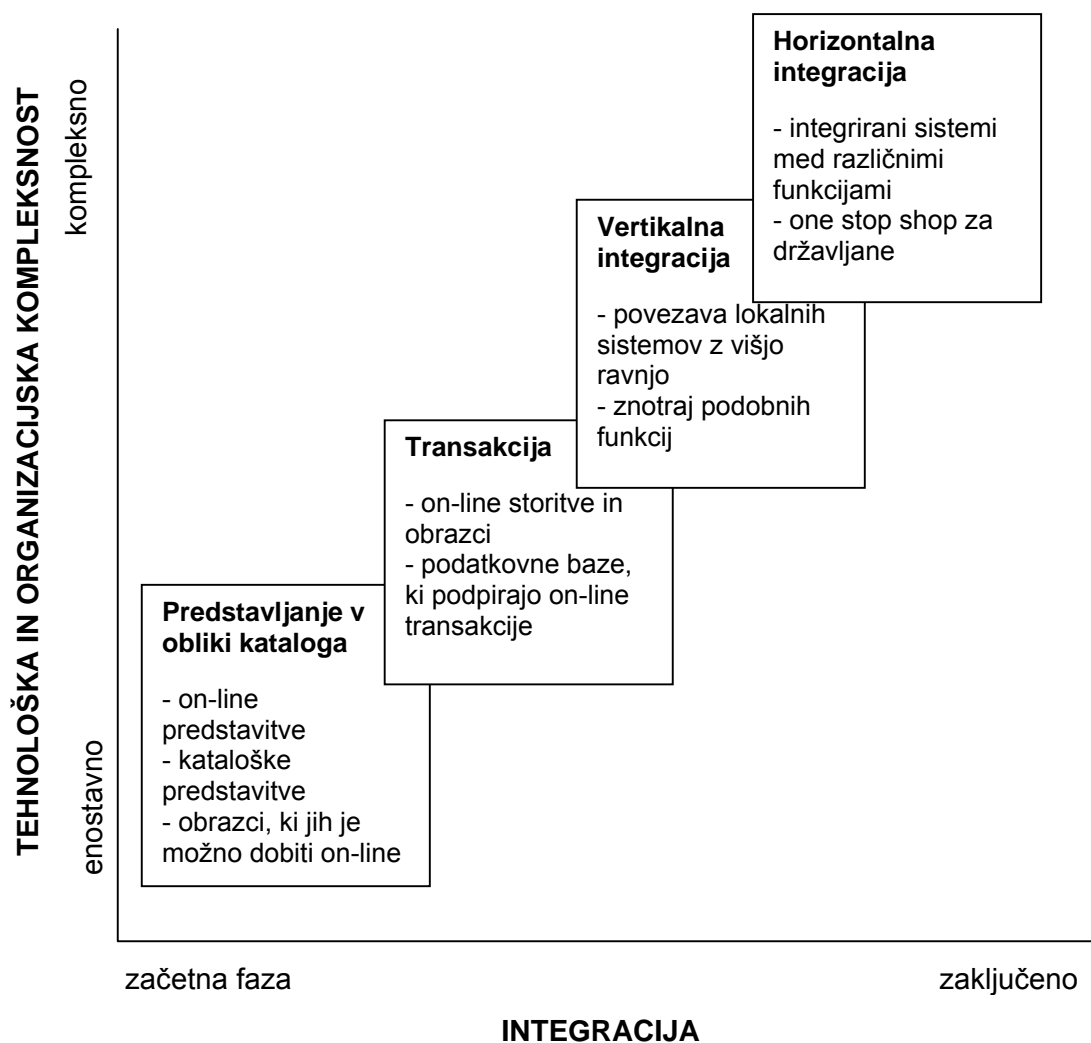
ki uporablja orodje in tehnike elektronskega poslovanja v gospodarstvu in vladanju v svojo korist in korist državljanov«. Tudi McClure ugotavlja, da vse več vlad postaja on-line ter uporablja internet za zagotavljanje javnih storitev državljanom. Podaja dokaj široko definicijo e-vlade:

»E-vlada se nanaša na vladno uporabo tehnologije, še posebej mrežnih internet aplikacij, za povečanje dostopa in dostave vladnih informacij in storitev državljanom, gospodarskim partnerjem, zaposlenim in drugim državnim organom. V sebi nosi potencial za izgradnjo boljših odnosov med vlado in javnostjo z omogočanjem lažjih, enostavnejših in bolj učinkovitih interakcij z javnostjo« (McClure v Layne in Lee, 2001: 123).

Layne in Lee govorita o elektronski vladi kot izrazito evolutivnem fenomenu in podajata štiristopenjski model razvoja e-vlade. Slika 1 shematično prikazuje ta razvoj v štirih fazah (Layne in Lee, 2001: 124):

- predstavljanje v obliki kataloga¹,
- transakcija,
- vertikalna integracija in
- horizontalna integracija.

Prva faza je namenjena zbiranju in predstavitvi vladnih informacij on-line. Sprva so te informacije precej skope, kasneje, predvsem pod pritiskom zahtev s strani državljanov, se oblikujejo portali in razne povezave, preko katerih državljani prihajajo do informacij in obrazcev. Sledi faza transakcije, kjer je e-vladna pobuda orientirana v priključitev internih vladnih sistemov na on-line aplikacije, ki državljanom dovoljujejo izvajati transakcije z državo po elektronski poti. Naslednja razvojna faza, vertikalna integracija, se nanaša na povezovanje lokalnih, državnih in naddržavnih ravni za zagotavljanje usklajevanja različnih vladnih storitev. Kot primer avtorja navajata registracijo podjetja. Podjetje je moč registrirati v mestu, ki pošlje zahtevo na državno raven (in ta na federalno), kjer ti določijo identifikacijsko številko (gre za postopek na primeru ZDA). Na koncu pride še do horizontalne integracije, kot integracije med različnimi funkcijami in storitvami države. Pogoji za to so povezane podatkovne baze in registri, ki jih uporabljajo različni državni organi.

Slika 1: Dimenzije in stopnje razvoja e-vladanja

Vir: Layne in Lee, 2001.

Ker je razlika med različnimi vladnimi storitvami večja, kot razlika med ravnmi oblasti, najprej pride do vertikalne in nato do horizontalne integracije. Šele ko so razvite vse štiri faze, se lahko uveljavi koncept »one-stop-shopa«, kjer katerokoli storitev lahko opravimo pri kateremkoli vladnem organu na katerikoli ravni. Državljanu tako ne bo potrebno poznati različnih organov in njihovih pristojnosti. Vse bo lahko opravil na enem mestu (Layne in Lee, 2001: 125). Kasneje bom na konkretnem primeru postopka za pridobitev gradbenega dovoljenja skušal v omenjeni štiristopenjski razvojni model umestiti trenutno stanje v Sloveniji.

¹ V izvorni obliki se prva faza imenuje *cataloguing*.

Elektronsko vladanje naj torej v polnem obsegu zagotavlja informacije in storitve, zagotovljene s strani države preko interneta. Tako Banisar kot nosilne ideje elektronskega vladanja navaja (Banisar v Kragelj, 2004: 35):

- vladno transparentnost (on-line predstavitve vlade in njenih aktivnosti),
- elektronsko upravo (ukrepi državne uprave za on-line storitve) in
- elektronsko participacijo (omogočanje on-line javne participacije in udejstvovanja v vladnih aktivnostih)

Oblakova posebej izpostavlja pomen in prispevek elektronske participacije k izboljšavi demokratičnega procesa vladanja. Elektronska participacija raznovrstnih oblik, kot so spletne klepetalnice, forumi in spletne raziskave omogoča številne možnosti, ki lahko okrepijo in izboljšajo demokratični proces in nenazadnje vodijo v boljše vladanje. Glavna ideja e-participacije je raba interneta za poenostavljen, širše dostopen in poglobljen demokratični proces vladanja. Vendar pa je zaenkrat politična vloga, ki jo v slovenskem prostoru igra internet, reducirana zgolj na dostop do političnih informacij in na dostop do javnomnenjskih glasovanj. Na voljo je ogromno informacij o političnih institucijah in njihovem delu, ni pa vzpostavljenih možnost, da bi se posameznik lahko tvorno vključil v razprave s predstavniki oblasti (Oblak, 2003: 66; tudi Delakorda, 2003). Omenjena avtorica tako pravi, da »komunikacijske tehnologije omogočajo dostop do političnih informacij in spodbujajo uporabnike k participaciji v javnosti, vendar se vertikalna participacija, ki se izraža z neposredno vključenostjo in vplivanjem državljanov na politično odločanje, ne pojavlja v pričakovanem obsegu« (Oblak, 2002: 160). Pojav in razmah nove tehnologije komuniciranja sam po sebi ni niti zadosten niti rešitev, ki bi obudila civilno družbeno delovanje in ga učinkoviteje usmerila na področje političnega odločanja. Za uspešno delovanje državljanov v nastajajočih razmerah je nujno, da jih k politični aktivnosti spodbujajo prisotni politični akterji (Oblak, 2003: 58). Tudi Kramberger s soavtorji ugotavlja, da se vloga interneta oziroma njegova raba zadržuje na splošni informativni in tudi propagandni funkciji sporočil. Tako smo še razmeroma daleč od zamišljenega polnega javnega nadzora transparentne oblasti pri izvajanju javnih politik s strani državljanov in drugih uporabnikov (Kramberger in dr., 1998: 237).

V nadaljevanju si bomo ogledali še nekaj konkretnih definicij elektronskega poslovanja kot jih podajajo različni avtorji.

3. OPREDELITEV E-POSLOVANJA

Elektronsko poslovanje je temeljna značilnost informacijske družbe in tudi ena ključnih funkcij oziroma dejavnosti elektronske vlade oziroma elektronskega vladanja. V tem smislu je elektronsko vladanje naslonjeno na opredelitev elektronskega poslovanja. Tudi enotno sprejete definicije elektronskega poslovanja ni, saj se glede na različne vire posamezne definicije znatno razlikujejo. Nekatere izmed njih se nanašajo na finančne in komercialne transakcije, ki se izvajajo v elektronski obliki, vključno z elektronsko izmenjavo podatkov (EDI²), elektronskimi kapitalskimi transakcijami in aktivnostmi s kreditno kartico. Druge omejujejo elektronsko poslovanje na prodajo potrošnikom, pri čemer se transakcije in plačila izvedejo preko odprtih omrežij kot je Internet. Spet drugi avtorji podajajo zelo široke definicije, ki vključujejo vse komunikacijske aplikacije, ki podpirajo elektronske aktivnosti. Pri tem smatrajo e-poslovanje bolj kot strategijo oziroma poslovni model in ne kot aplikacijo ali tehnologijo samo.

Po mnenju Collechie se večina definicij med seboj razlikuje glede na to, ali bolj poudarjajo aktivnosti in vrste transakcij ali bolj komunikacijsko infrastrukturo, s pomočjo katere se te aktivnosti/transakcije izvajajo. Zato bi definicija e-poslovanja morala vsebovati še vidik družbenoorganizacijske preobrazbe tradicionalnih ekonomskih aktivnosti, sicer bi bilo e-poslovanje zgolj raba nove informacijske tehnologije. Poleg tega mora izpostaviti uporabo določene tehnologije, sicer se e-poslovanje ne bi razlikovalo od elektronskih transakcij preko faksa ali telefona, ki obstajata že nekaj desetletij (Collechia, 1999: 31-32).

Tudi Vehovar (1999: 66) ugotavlja, da so definicije zelo nejasne. Vključujejo poslovanje na elektronski način ali sledenje vsaki poslovni transakciji skozi omrežje, vendar pa je vsem enotno, da e-poslovanje vsebuje ne samo aplikacije, ki vsebujejo npr. prodajo ali finančno transakcijo, ampak tudi transakcijo dokumentov.

Kardaun vidi rešitev pri oblikovanju definicije e-poslovanja v tem, da namesto prizadevanja v iskanju enotne definicije raje sprejmemo več koherentnih definicij, ki bi iz različnih pozicij lahko podale dober vpogled v to, kaj je e-poslovanje (Kardaun, 1999). Sam razlikuje med najširšo definicijo: »e-poslovanje je poslovanje, ki je odvisno od digitalnih komunikacij«, širšo definicijo: »poslovanje postane e-poslovanje takrat, ko internet odigra ključno vlogo pri eni ali

več fazah orientiranja, iskanja ali dostave storitve« in omejeno definicijo, ki pravi: »pojem e-poslovanje lahko uporabimo le, če je večji del poslovanja strank - od prodaje do dostave blaga ali storitev - voden skozi elektronsko, digitalno komunikacijo in ne skozi medosebne (angl. *human to human*) kontakte« (Kardaun, 1999: 106-107).

V Zakonu o elektronskem poslovanju, sprejetem junija 2000, je zapisano, da elektronsko poslovanje »zajema poslovanje v elektronski obliki na daljavo z uporabo informacijske in komunikacijske tehnologije in uporabo elektronskega podpisa v pravnem prometu, kar vključuje tudi elektronsko poslovanje v sodnih, upravnih in drugih podobnih postopkih« (ZEPEP – UL RS, št. 57/2000).

Oglejmo si še nekaj opredelitev e-poslovanja, ki jih podajajo različne svetovne organizacije:

Nacionalni statistični urad Kanade pod e-poslovanje uvršča vse transakcije, ki so izvedene preko računalniških kanalov in obsegajo prenos lastništva ali pooblastila za uporabo finančnih in drugih sredstev. Po definiciji World Trade Organization³ (WTO, 1998) je elektronsko poslovanje: »proizvodnja, oglaševanje, prodaja in distribucija produktov preko telekomunikacijskih omrežij.« Podobno OECD⁴ e-poslovanje definira kot »komercialne transakcije, ki se pojavijo na odprtih omrežjih, kot je internet« (OECD, 1999). Evropska komisija uporablja enotno definicijo že od leta 1997 naprej: »e-poslovanje temelji na elektronskem procesu in prenosu podatkov, vključno s tekstom, zvokom in sliko /.../ ter vsebuje tako blago kot storitve, tradicionalne (zdravstvo, izobraževanje) in novejša aktivnosti (virtualne blagovnice)« (EC, 1997).

EITO, European Information Technology Observatory, e-poslovanje pojmuje kot »komercialno aktivnost, ki se odvija skozi elektronska omrežja, pogosto preko interneta, in vodi v nakup ali prodajo blaga in storitev,« (EITO, 1999) v okviru projekta RIS⁵ pa e-poslovanje razumejo kot »prenos poslovnih dokumentov (kot so plačila, naročila, potrdila...) preko računalniških omrežij« (Vehovar, 1999).

---

² Tudi v slovenskem prostoru se za elektronsko izmenjavo podatkov uporablja angleška kratica EDI, ki pomeni *Electronic Data Interchange*.

³ Svetovna trgovinska organizacija.

⁴ *Organization for Economic Co-operation and Development (Organizacija za ekonomsko sodelovanje in razvoj)*.

⁵ Raba interneta v Sloveniji.

Na podlagi omenjenih definicij in za potrebe naše naloge tako pod pojmom e-poslovanja upravnih enot lahko razumemo *vsakršno komunikacijo, aktivnost ali storitev, ki jo posameznik oz. državljan preko svetovnega spleta, interneta, izvaja oziroma opravlja z določeno upravno enoto, kakor tudi interno poslovanje znotraj posameznih upravnih enot ter med upravno enoto in drugimi državnimi organi.*

3. 1 Različne stopnje e-poslovanja in vrste elektronskih storitev v javni upravi

V gornji definiciji je pobuda na strani državljana, torej ima tak državljan tudi svoj poseben interes, da si neko javnoupravno storitev, ki mu koristi, zagotovi preko e-poslovanja upravne enote. Nekoliko je v tej definiciji zanemarjen tisti vidik, ko upravna enota zahteva od državljana, da je nekaj dolžen storiti, kajti tu je stopnja državne prisile večja (stopnja prostovoljnosti je manjša). V stiku državljana z državo bi morda kazalo nekoliko jasneje ločiti pravice od dolžnosti, saj pravice državljan lahko terja, dolžnostim pa se mora podrejati.

Toda pojdimo do te opredelitve zlagoma. Glede na tip uporabnika pri splošnem elektronskem poslovanju razlikujemo med različnimi e-storitvami. V svetu so uveljavljene nekatere kratice, s katerimi označujemo različne e-storitve glede na tip uporabnika:

G2C – »Government to Citizen«. S strani državljana gre za najpomembnejšo e-storitev, ki ureja odnose, značilne za interakcijo med javno upravo in državljan. Sem sodijo aplikacije, ki so najbolj izpostavljene in najuporabnejše za državljan (njihove pravice). Omogočajo posredovanje različnih informacij na spletu; oddajo elektronskih vlog, plačevanje upravnih taks (dolžnost), iskanje zaposlitve, oddajo dohodninske napovedi (dolžnost), e-volitve (pravice) in drugo.

G2B – »Government to Business«. Pomeni e-storitve za poslovne, gospodarske subjekte. Opredeljuje odnose, ki so značilni za interakcijo med javno upravo in poslovnimi subjekti. Najznačilnejše bi bile aplikacije, ki omogočajo prijavo davka na dodano vrednost (dolžnost) ali intenzivno sodelovanje pri javnih naročilih, katalogih, avkcijah (pravice) itd.

G2G – »Government to Government«. To so e-storitve, ki se izvajajo znotraj javne uprave. Urejajo odnose, ki so značilni za interakcijo znotraj javne uprave, med referenti, oddelki,

ministrstvi... Značilne aplikacije so tiste, ki omogočajo pridobivanje in posredovanje podatkov med organi javne uprave (glej Kričej, 2002: 33)

Elektronske storitve v razvoju tako lahko dosežejo različne stopnje e-poslovanja, ki jih Evropska komisija izraža z ocenami od 0 do 4. Lestvica je povzeta po metodologiji »eGovernment Indicators for Benchmarking eEurope«, ki je uveljavljena pri spremljanju akcijskih načrtov eEurope in eEurope+.

Posamezne stopnje e-poslovanja pomenijo (glej Kričej, 2002):

- 0 **Ni informacije:** informacije o storitvi niso dostopne na spletu.
- 1 **Informacije:** dostopne so samo informacije o storitvi na internetu (opis postopka, zakonodaja...).
- 2 **Interakcija:** omogočeno je shranjevanje obrazcev ali vlog iz interneta v osebni računalnik. Obrazce ali vloge je možno natisniti.
- 3 **Dvosmerna interakcija:** omogočeno je izpolnjevanje obrazcev ali vlog na internetu, kar vključuje tudi avtentikacijo. Z izpolnjenim obrazcem ali vlogo se po internetu izvede določena storitev.
- 4 **Transakcija:** omogočena je izvedba celotne storitve na internetu, vključno z izpolnjevanjem obrazcev ali vlog, avtentikacijo, plačevanjem in posredovanjem odločb, potrdil ali drugih oblik rezultatov zaključene storitve na internetu.

Z opisanimi kazalci se na področju e-poslovanja države primerjajo med seboj in merijo "napredek" (analogno pojmu rasti in razvoja v ekonomski literaturi). Na vladnem portalu e-uprava so redno, vsaka dva meseca, objavljena poročila o napredku izvajanja akcijskega načrta do leta 2004. V povzetkih so izpostavljeni primerjava uresničevanja e-storitev med Slovenijo in 15 državami članicami EU, glavni napredek e-storitev programa e-uprava ter aktualna problematika. Od 1.5.2004 EU šteje 25 držav članic, vendar za devet novih članic še ni dostopnih primerljivih podatkov o uresničevanju e-storitev.

Pri vseh upravnih postopkih seveda ni mogoče doseči stopnje 4. Nekje se namreč storitev zaključi zgolj s podajanjem informacije. Tudi kjer se po zakonu zahteva soočenje državljana in uradne osebe, bomo državljani morali kljub celotni informatizaciji oditi še na upravno enoto (dolžnosti). Na primer, k vlogam za nove potne listine (pravica) moramo priložiti slike, ki bi jih sicer lahko poslali po pošti, vendar se moramo na obrazec s posebnim pisalom še podpisati

(dolžnost). Zaenkrat to predstavlja še nerešljiv problem in bo še nekaj časa povzročal vrste na upravnih enotah (Kričej, 2002). Gre za pričakovano variabilno prepletanje prisilnih in storitvenih funkcij države v enem samem upravnem postopku, značilnem za državne funkcije (Kramberger, 2002, poglavje 8), kajti zgolj storitvene funkcije države v javni upravi verjetno nimajo smisla - in če se slučajno razvijejo kot zgolj take, jih kaže čimprej privatizirati.

Glede na omenjene razvojne stopnje e-poslovanja lahko delimo e-upravne storitve na tri skupine (Vintar, 2000: 326):

- **informacijske storitve** za priklic urejenih in razvrščenih informacij na zahtevo,
- **komunikacijske storitve** za povezavo s posamezniki ali skupinami ljudi in
- **transakcijske storitve** za pridobitev proizvodov ali storitev po računalniku ali za oddajanje podatkov.

Tudi v omenjeni klasifikaciji lahko zaznamo prepletanje pravic in dolžnosti, s katerimi se srečuje posameznik v postopku znotraj določene storitve.

4. PREKO AVTOMATIZACIJE DO INFORMATIZACIJE IN ELEKTRONSKEGA POSLOVANJA

Dosedanji pregled je pokazal, da državna uprava sicer sledi splošnemu razvoju e-poslovanja, vendar vsebuje tudi določene posebnosti, ki jih kaže natančneje raziskati. V poglavjih, ki sledijo (poglavja 4 do 8), si bomo zato pogledali razvoj elektronskega poslovanja z nekoliko širše, zgodovinske perspektive. Predstavili bomo razvoj informacijske tehnologije in njen vpliv na delovne procese od konca šestdesetih let in obdobja avtomatizacije, preko informatizacije in končno do elektronskega poslovanja v današnjem času. Poudarek bo na odsevu tega splošnega razvoja v javni upravi oziroma državnih organih, še natančneje, v upravnih enotah.

4. 1 Obdobje avtomatizacije

Kot že rečeno, so upravne enote kot samostojne organizacijske oblike državne uprave na lokalni ravni in kot organ odločanja na prvi stopnji nastale s 1.1.1995. Da bi podrobneje predstavili dinamiko razvoja elektronskega poslovanja upravnih enot in s tem lažje razumeli njegovo trenutno stanje, pa je potreben globlji, retrospektiven pogled nekaj desetletij nazaj.

Nekoč je veljalo, da je tehnologija praviloma le sredstvo za doseg nekega cilja, v tem primeru za izvajanje upravnih nalog in nudenja storitev občanom. Vsebina dela državne uprave in njene naloge izhajajo iz upravno-pravne ureditve države in naj nanjo uporabljana tehnologija ne bi imela vpliva. Vendar to že dolgo ne drži več povsem. Sistematična informatizacija upravnega poslovanja je prinesla celo vrsto novih možnosti pri nudenju storitev državne uprave občanom, bodisi obstoječih storitev na nov način, ali pa celo povsem novih storitev, takih, ki jih državna uprava do sedaj sploh ni nudila. To se pravi, da od neke razvojne točke dalje tehnologija lahko začne sistematično vplivati na samo vsebino in funkcijo delovanja uprave in njene organizacijske strukture. Ali z drugimi besedami, tehnologija ni več zgolj sredstvo za doseg ciljev, ampak začenja bistveno vplivati tudi na cilje same. Možnosti in potenciale sodobnih tehnologij pri poslovanju uprave je v celoti možno izkoristiti le, če se uprava temu organizacijsko in strukturno prilagodi (Vintar, 2001).

Tudi Mayer (Mayer v Oblak, 2002: 160) poudarja, da je za uveljavljanje računalniških in telekomunikacijskih tehnologij značilen prelom med dvema pogledoma: sprva so bile računalniške tehnologije razumljene kot gola mehanska orodja oziroma kot elektronske

aparature, ki jih je mogoče tako ali drugače uporabiti za človekove namene in potrebe, kasneje – z uveljavljanjem osebnih računalnikov in z uvajanjem računalniških omrežij – pa so postale računalniške tehnologije razumljene predvsem kot novi komunikacijski pripomočki. Računalnike smo tako vzeli za nova komunikacijska sredstva, za nov (množični) medij.

V Sloveniji segajo prvi začetki uvajanja računalniške tehnologije na področje obdelave predvsem numeričnih podatkov v pozna šestdeseta leta in v tem pogledu tedaj nismo dosti zaostajali za razvitejšimi državami v Evropi. V prvih letih uvajanja in uporabe računalniške tehnologije v javno upravo se je za ta proces uveljavil izraz avtomatizacija, saj je v večini primerov v resnici šlo predvsem za avtomatizacijo rutinskih opravil, ki so se do tedaj opravljala ročno. Izraz avtomatizacija je nastal v času, ko se je velika večina vseh opravil, postopkov in procesov v javni upravi opravljala predvsem ročno ali pa z nekaterimi preprostimi tehničnimi pripomočki (računski in knjigovodski stroji). Že iz izraza samega lahko povzamemo, da gre v bistvu za nadomeščanje manj zahtevnega ročnega dela z delno ali povsem avtomatiziranim strojnim delom, ki ga omogoča uvajanje in uporaba programiranih strojev za obdelavo podatkov, to je računalniške tehnologije. V prvi fazi avtomatizacije, ki je potekala v večini organizacij v sedemdesetih in v prvi polovici osemdesetih let, so se avtomatizirala najpreprostejša rutinska opravila, ki so po pravilu zahtevala veliko zamudnega in enoličnega rutinskega dela. V upravi lahko kot primer navedem odmere različnih davkov ter računalniško vodenje različnih evidenc, registrov in katastrov. Glavni cilj avtomatizacije je bil opredeljen kot zmanjšanje stroškov poslovanja skozi skrajševanje časa za obdelavo podatkov, manjši obseg ročnega dela in s tem zmanjševanje števila potrebnih delavcev (tipičen primer: pregledovanje in luknjanje kart so postopno nadomestili optični čitalci; dvig gotovine v bankah se danes večinoma lahko opravi preko bančnih avtomatov). Avtomatizacija je bila praviloma postopen proces, ki je z metodo majhnih korakov prinašal v posamezne segmente poslovanja nenehne izboljšave in racionalizacije (Vintar, 1997).

Avtomatizacija, kakor je potekala v državni upravi, v poslovanje praviloma ni prinašala revolucije. Običajno se je skušalo z njo, se pravi z uvedbo računalniške tehnologije, podpreti in avtomatizirati obstoječe delovne procese in postopke z vsemi njihovimi dobrimi, pogosto pa tudi slabimi karakteristikami, ki so izhajale iz preteklosti. Tudi navzven se postopki niso bistveno spremenili, računalniško izpisani dokumenti so vsebinsko in oblikovno posnemali njihove ročno izdelane predhodnike, informacijski tokovi pa so tako ostali praviloma bolj ali manj nespremenjeni. Z vidika kakovosti samega poslovanja je bila glavna prednost avtomatizirane obdelave podatkov predvsem v tem, da so bili naročeni podatki na voljo prej,

praviloma tudi bolj natančni in ažurni. Na organizacijo poslovanja na makro ravni pa avtomatizacija praviloma (še) ni imela večjega vpliva. Nanjo se je gledalo kot na izrazito tehničen proces, nadomeščanja pretežno ročnega dela z računalniško tehniko, za katerega so poklicani in odgovorni inženirji, programerji ipd.

Avtomatizacija poslovanja z uvajanjem informacijske tehnologije torej v preteklosti ni bila obravnavana kot proces, ki bi spreminjal večinsko strukturo organizacij in naravo delovnih procesov. Dejansko so bile spremembe, ki jih je prinašala, bolj površinske in v samo jedro poslovanja in upravljanja upravnih organizacij niso posegale; značilno je bilo, da je bil sektor za obdelavo podatkov ločena organizacijska enota. Deloma je bila za to kriva razpoložljiva tehnologija, deloma pa tudi način njene uporabe. Vse do konca osemdesetih let je tako informacijska tehnologija v upravi omogočala le delno preusmeritev informacijskih tokov in reorganizacijo informacijskih virov in baz podatkov. V poslovnih procesih je bilo mogoče računalniško podpreti le posamezne postopke in delovne faze, poslovni proces kot celota pa je ostajal večinoma nespremenjen. Baze podatkov so praviloma kljub avtomatizaciji posameznih segmentov poslovnih funkcij ostajale parcialne, po poslovnih funkcijah in pod nadzorom srednjega menedžmenta, ki je na ta način ohranjal svojo vlogo in moč (Vintar, 1997). Lahko govorimo o organizacijski inerciji v javni upravi, ki je dolgo preživljala "napade" različnih razvojnih faz informacijske tehnologije skorajda nedotaknjena.

4. 2 Informatizacija kot nadaljevanje avtomatizacije e-uprave

V devetdesetih letih je v pogledu razvoja in integracije informacijske in telekomunikacijske tehnologije na eni strani in pomena informacij kot temeljne razvojne »surovine« prišlo do revolucije. Računalniška tehnologija ne predstavlja več zgolj podpore pri ponavljajočih se opravilih, ampak predvsem zagotavlja informacije na različne, zanimive načine (Stowers, 1999: 123). Popoln prodor namiznega računalništva, lokalnih in globalnih računalniških omrežij, integracija tehnologij, programskih orodij in baz podatkov ter hkratna globalizacija informacij preko interneta in intraneta, vse to je postalo temeljna platforma poslovanja organizacij v devetdesetih letih - tudi javne uprave. Informatizacija poslovanja je odraz tehnoloških možnosti devetdesetih in je nikakor ne smemo več enačiti z avtomatizacijo iz sedemdesetih in osemdesetih. Nadomestitev izraza avtomatizacija z izrazom informatizacija - s katerim danes običajno poimenujemo tehnološke in strukturne spremembe v organizacijah, ki so posledica uvajanja in celovite uporabe informacijske tehnologije - je torej logična in nujna.

Ko Frissen govori o ključnih vidikih preobrazbe javne uprave, omenja tudi horizontalizacijo. Izjemna porast rabe informacijske telekomunikacijske tehnologije, ki je prinesla spremembe v načinu komuniciranja, je povzročila tudi strukturne spremembe v javni upravi. Hierarhična, birokratska organizacija, vertikalno integrirana pod eno avtoriteto, izgublja na pomenu, ker so posamezne enote oziroma organi bolje opremljeni z informacijsko komunikacijsko tehnologijo. Zahvaljujoč mrežnim povezavam - in vložnemu delu na pripravi medsebojnih standardov komunikacije in poenotenju metodologij za prikazovanja informacij (glej Kramberger 2002, poglavje 3) - lahko komunicirajo horizontalno, tudi z drugimi organi, kar rezultira v postavitvi novega mrežnega tipa organiziranosti uprave (Frissen, 1997: 120). Gre preprosto za posledico dosežene stopnje tehnološkega razvoja in odraz možnosti, ki jih nudi današnja informacijska tehnologija. Proces informatizacije zato razumemo kot naslednjo razvojno fazo ali kot nadgradnjo faze avtomatizacije.

Takšna opredelitev procesa informatizacije nam nazorno pokaže, da gre za izrazito interdisciplinaren proces, ki se preko informacijske prepleta z vrsto drugih znanosti, organizacijskih, upravljaljskih, komunikoloških in socioloških. To je potrebno poudariti, ker smo se v preteklosti in se vse do danes pogosto srečujemo s pogledi, da je informatizacija uprave izključno stvar informatikov ali še huje, inženirjev in drugih tehnologov ter da to drugih strok skorajda ne zadeva (Vintar, 1997). Tehnologija je z informatizacijo postala tudi socialni in ne le ožji tehnološki ali ekonomski proces.

4. 3 Razvoj elektronskega poslovanja upravnih enot

Tehnološki razvoj in strukturne spremembe so tudi v javni upravi prinesle nov način razmišljanja. Pojavile so se težnje po transparentni ter uspešni javni upravi in uvajanje elektronskega poslovanja predstavlja učinkovito rešitev, kako do tega priti.

4. 3. 1 Razlika med klasičnim in elektronskim poslovanjem upravnih enot

Večina stikov posameznika z državo oziroma upravo v ožjem smislu se je in se še vedno zgodi na raznih lokalnih organizacijskih enotah državne uprave (upravne enote, izpostave). Tu se vodijo upravni postopki na prvi stopnji in praviloma se začnejo s formalno pisno vlogo, ki jo posameznik navadno vloži osebno. Vedeti mora kdaj, kje in kako bo lahko opravil določen postopek. Še ne dolgo nazaj so bili obiski na upravnih enotah povezani z iskanjem ustreznega okenca in čakanjem v vrstah. V primeru zahtevnejših postopkov je bilo teh obiskov lahko več, saj je bilo potrebno pridobiti tudi kake dodatne priloge, potrdila, dokazila, izjave in tako dalje. Pri vseh postopkih je praviloma potrebno plačati tudi strošek postopka, kar za stranko pomeni nakup kolekov, plačilo položnice in podobno.

Gre za klasičen, uveljavljen in preizkušen način, ki ga vsi poznamo iz našega vsakdanjega življenja. Prednost klasičnih upravnih postopkov je predvsem v njihovi preizkušenosti in naših bogatih izkušnjah z njimi, združljivi in povezljivi so z večino ostalih postopkov v državi, delujejo pa npr. tudi v primeru izpada električne energije (Debelak in Gabrijel, 2000: 18-II).

Ideja elektronskega poslovanja pa predstavlja nekaj povsem drugega. S pojavom interneta ali bolje, z njegovim razcvetom v devetdesetih, ko se je v svetovno omrežje povezalo na milijone osebnih računalnikov, so se tudi državni upravi odprle številne nove poti komuniciranja. Tudi s preobrazbo države, njene dejavnosti in dela njenih funkcij iz bolj oblastnih v bolj servisne, predstavlja internet kot medij in kot komunikacijsko sredstvo državi močno orodje pri uresničevanju njenih reformnih ciljev.

Poglejmo si idelano sliko. Pri elektronskem poslovanju tako posameznik upravne postopke lahko opravlja od doma preko svojega osebnega računalnika, povezanega v svetovni splet. Tako preko interneta pošlje vlogo, spremlja, kaj se s to vlogo dogaja, in nato po isti poti prejme odločbo, dokument ali potrdilo. Po elektronski poti plača tudi upravno takso in ostale stroške, ki nastanejo s samim postopkom. Na ta način bi tako podaljšali vozniško dovoljenje, spremenili naslov stalnega bivališča, prijavili novega družinskega člana in podobno. Tabela 1 prikazuje razliko med klasičnim in e-načinom upravnega postopka.

Potrebno je vedeti, da je na upravnih enotah preko 80% vseh postopkov s področja upravnih notranjih zadev, ki pokrivajo področje osebnih statusov posameznikov, človekovih pravic in temeljnih svoboščin, kakor tudi njihovih dolžnosti. Zaradi vsakdanjosti in številčnosti

postopkov daleč prekašajo vsa ostala področja stikov posameznika z državo in zaradi vpetosti vseh državljanov je to tisto področje, kjer se kaže obraz države in kjer se vidi, kako prijazna in učinkovita je (Debelak in Gabrijel, 2000). Ideja o e-poslovanju ter učinkoviti in državljanu prijazni upravi je stara že nekaj let, vendar v realnosti še ni v celoti zaživela. Da bi lahko izvedli prehod iz klasičnega v elektronsko poslovanje, pa je bilo potrebno temeljito prenoviti tudi normativno ureditev upravnih postopkov. Sprejetje številnih zakon in dolgoročnih strategij razvoja je bil prvi korak v začrtano smer.

Tabela 1: Razlika med klasičnim in e-načinom vodenja upravnega postopka

	KLASIČNI NAČIN	VMESNE REŠITVE	e - NAČIN
VLOGA	dobi, izpolni in odda na UE	tiska in izpolni doma	izpolnjevanje in oddajanje preko interneta
TAKSA	koleki oz. gotovina, plačilo na UE ali preko položnice	preko kreditne kartice - banke	e-denar
UPRAVNI POSTOPEK	referent se odloči na podlagi podatkov iz vloge	referent uporablja različne e-pripomočke, baze ipd.	avtomatska obdelava na podlagi vhodnih podatkov, baz in vgrajenih pravil
IZDELEK (storitev)	referent izdelava dokument, izdelava ali poišče informacijo ročno, brez avtomatike	pri izdelavi ali iskanju si referent pomaga s posebnimi e-orodji	avtomatska izdelava s posebnim programom
VROČITEV	oseben prevzem na UE	klasična pošta	internet ali e-mail
ARHIV	klasičen - papirnat	skenirane podobe papirnatih dokumentov	podatkovne baze

Vir: Debelak in Gabrijel (2000); prepis v poševnem tisku je avtorjev.

Največ pozornosti pri analizi e-načina vodenja postopkov je treba nameniti avtomatizaciji vgrajenih pravil v upravnem postopku. V tradicionalnem vodenju postopkov je bila ravno pri tem delu nejasna diskrecijska moč uprave največja in ni rečeno, da bo z e-poslovanjem ta povsem izginila, še zlasti, če je zaradi pretežne ravni politične kulture v državi uprava še vedno tesno povezana s politično močjo. Tipičen primer, kjer je lahko diskrecija uprave (in

politike) velika, so javna naročila, nepovratne pomoči ali pa kadrovski postopki zaposlovanja novih upravnih delavcev (npr. Zalar, 2003, 2004).

4. 3. 2 Normativne spremembe

Prvi korak oziroma pogoj za začetek elektronskega poslovanja državne uprave je bila sprememba normativne ureditve. Strategija e-poslovanja v javni upravi RS za obdobje od leta 2001 do 2004 (SEP 2004) in Akcijski načrt e-uprave do leta 2004 predstavljata temeljne strateške usmeritve za ključno fazo informatizacije javne uprave, katere cilj je razvoj e-uprave. Zakon o elektronskem poslovanju in elektronskem podpisu (ZEPEP) ter uredba o e-poslovanju in e-podpisu pa sta postavila trdne temelje na normativni ravni za nadaljnji razvoj elektronskega poslovanja v slovenski javni upravi. Bistvena sprememba, ki jo je prinesel omenjeni zakon o elektronskem poslovanju, sprejet junija 2000 (in kasneje večkrat dopolnjen), je, da se podatki v elektronski obliki izenačijo s klasičnimi zapisi na papirju. Prav tako se s klasičnim podpisom izenači tudi elektronski podpis. Tu se lahko pojavi problem avtentikacije, ki ga načeloma rešuje spletno digitalno potrdilo (več o tem v naslednjem poglavju). Tako podatkom, zapisanim v elektronski obliki ni moč odreči veljavnosti ali dokazne vrednosti samo zato, ker so v elektronski obliki. Poleg omenjenih aktov je tu še vrsta drugih zakonov in predpisov, ki bodo predstavljeni v poglavju, ki govori o težavah pri uvajanju elektronskega poslovanja.

4. 3. 3 Varnost e-poslovanja državne uprave

Nadaljnji pogoj e-poslovanja je zagotovitev popolne varnosti. Predpogoj za to je kvalificirano digitalno potrdilo. V Sloveniji je bil tako v sklopu centra vlade za informatiko vzpostavljen overitelj digitalnih potrdil SIGEN-CA, ki je namenjen je za izdajanje kvalificiranih digitalnih potrdil za državljane ter pravne osebe in SIGOV-CA: namenjen za izdajanje kvalificiranih digitalnih potrdil za upravo RS oziroma zaposlene v javni upravi RS. SIG*CA, kot se na kratko imenuje, overja kvalificirana digitalna potrdila, za katera velja najvišja stopnja varovanja in načelo tajnega kodiranja. Overitelj oziroma izdajatelj digitalnih potrdil predstavlja organizacijo, ki ji imetniki teh potrdil zaupajo in ga pooblašajo, da upravlja z njihovimi digitalnimi potrdili. Z digitalnimi potrdili uporabniki šifrirajo podatke in dokument digitalno podpišejo. Šifriranje podatkov zagotavlja zaupnost in nadzor nad dostopom, digitalni podpis pa nedvoumno identiteto, nezatajljivost lastništva in neokrnjenost podatkov v elektronski obliki. Namen digitalnih potrdil je predvsem zagotavljanje varnega upravljanja s podatki javne

uprave, zagotavljanje varnega dostopa in izmenjave podatkov, varno e-komuniciranje med imetniki digitalnih potrdil SIG*CA ter uporaba e-storitev, kjer se zahteva uporaba potrdil za zagotavljanje visoke varnosti poslovanja.

Uvedba digitalnih potrdil torej omogoča ponudbo storitev na spletu. Z njim se prijavimo v sistem in program je narejen tako, da nas prepozna. Z enoznačnimi oznakami, to je s serijsko številko digitalnega potrdila, skozi notranja vrata vstopamo do najboljčutljivejših zbirk podatkov (npr. javne evidence, registri). Danes lahko digitalno potrdilo, ki ga izdaja vladni overitelj SIG-CA, pridobimo v katerikoli upravni enoti, tako da izpolnimo obrazec, ki je objavljen na spletnih straneh (<http://www.siggen-ca.si>). Obrazec moramo osebno prinesiti v najbližjo upravno enoto. Pri postopku pridobitve digitalnega potrdila se je treba identificirati z osebnim dokumentom, v katerem je slika (referent nas mora fizično videti in prepoznati). Ta korak je nujen, predvsem če vemo, kaj vse bomo lahko z digitalnim potrdilom opravljali. Vlogo je treba tudi podpisati, medtem ko je sama izdaja potrdila brezplačna. Po oddaji vloge v nekaj dneh po pošti prejmemo obvestilo z delom gesla. Drugi del gesla dobimo na elektronski naslov, ki smo ga navedli v vlogi. Tako imenovana dvotirnost je potrebna zaradi varnosti. Ko dobimo obe šifri (oba dela gesla), lahko prevzamemo digitalno potrdilo v računalniku (Kričej, 2002: 37-42). Poleg omenjenih spletnih digitalnih potrdil pa sta v veljavi še dve, in sicer AC-NLB, ki ga izdaja Nova Ljubljanska banka d.d. in POŠTA®CA, ki ga izdaja Pošta Slovenije d.o.o. Tudi za slednji dve potrdili se je potrebno osebno oglasiti pri njih. Obe pa imata vloge za izdajo potrdila na svojih spletnih straneh. Lahko si jo natisnemo in že izpolnjeno prinesemo k njim.

Spletno digitalno potrdilo in dostop do interneta sta torej nujen predpogoj, da posameznik prične elektronsko poslovati z državno upravo. Naj tu opozorimo na problem relativno zahtevnega učenja novega postopka; brez dvoma bodo s tem postopkom imeli velike probleme vsi tisti segmenti prebivalstva, ki se težje navajajo na digitalizacijo komunikacij (slabše izobraženi, starejši, manjšine, razne marginalne skupine). Še več, raje bodo ostali pri klasičnih postopkih stikov z javno upravo. Del teh ljudi je tudi zaposlen v javni upravi, tako da je omenjeni problem dvostranski, dotika se uporabnikov in izvajalcev državnih "storitev".

4. 3. 4 Prenova poslovnih procesov upravnih enot

Ker pod reformo običajno razumemo globok in hiter proces spreminjanja npr. organizacije, procesa informatizacije uprave formalno najbrž ni mogoče uvrstiti v kategorijo reform, saj gre nedvomno za dolgotrajen in kontinuiran proces, ki je evolutivne narave. V Sloveniji že od leta 1996 teče projekt *Informatizacija upravnih enot Republike Slovenije*. Takrat je bilo opravljenih nekaj podrobnih analiz in posnetkov poslovanja v izbranih upravnih enotah. Poleg celostne analize organiziranosti in poslovanja so podrobno analizirali okrog štirideset najpogostejših upravnih postopkov ter ugotovili naslednje (Vintar, 1997: 132):

- nihče v Sloveniji nima podrobnega pregleda nad tem, kateri in koliko postopkov se izvajajo v upravnih enotah,
- evidenca ali register postopkov, ki so v pristojnosti upravnih enot, ne obstaja,
- podrobnejših navodil o izvajanju posameznih postopkov ni,
- kljub formalno isti pravni podlagi se v različnih upravnih enotah isti postopki izvajajo zelo različno
- tudi do devetdeset odstotkov časa pri izvajanju postopkov gre na račun transportnih poti ter različnih čakalnih rokov
- ogromno časa se porabi za pridobivanje različnih soglasij in vsebinskih informacij, pomembnih pri reševanju konkretnega primera, zaradi nepovezanosti upravnih organizacij in organov na lokalni ravni ter nepovezanosti baz podatkov.

Prav tako je bil namen ene izmed študij, izdelane leta 1996, posneti stanje v izbranih testnih upravnih enotah in izdelati scenarij za nadaljnji razvoj poslovanja ter informatizacijo upravnih enot. Sodelovalo je šest upravnih enot: Ljubljana, Piran, Logatec, Novo mesto, Murska Sobota in Litija. Študija je nazorno izpostavila ključne probleme tedanjega časa delovanja upravne enote. Področje delovanja UE je bilo od osamosvojitve naprej izpostavljeno nenehnim spremembam (Vintar, 1998: 129):

- skoraj vsa zakonodaja, ki predstavlja normativno podlago za delovanje UE se je spremenila oziroma je še bila v spreminjanju,
- reorganizacija ministrstev je povzročila globoke spremembe pri organizaciji dekoncentriranih organov državne uprave,
- z reformo lokalne samouprave ter ukinitvijo starih občin je prišlo do nadaljnjih globokih organizacijskih sprememb, ki so prinesle novo organizacijsko obliko za

- izvajanje funkcij državne uprave na lokalni ravni, to je upravne enote kot dekoncentrirane organe centralne oblasti,
- vzporedno z omenjenimi spremembami je potekala tudi globoka tehnološka prenova upravnega poslovanja, uvajanje novih informacijskih rešitev, telekomunikacij, elektronskih medijev, interneta, itd.,
  - omenjene spremembe so izpostavile tudi problem horizontalnih ter vertikalnih povezav med upravnimi organi, ki so nujne za učinkovito poslovanje.

Predstavljeni podatki odsevajo stanje, kakršno je bilo leta 1996, torej dobro leto po uvedbi oziroma nastanku upravnih enot. Če povzamemo zgornje vrstice, lahko ugotovimo, da je bilo za prenovo poslovnih procesov vsekakor dovolj razlogov. Ne samo to, prenova poslovnih procesov je morala biti osrednja točka informatizacije upravnih enot. Za opredelitev pojma poslovni proces, ki nas bo po analogiji popeljal tudi v svet javne uprave, lahko uporabimo definicijo Davenporta, ki se glasi:

Poslovni proces se sestoji iz strukturirane množice aktivnosti, ki predstavljajo zaključeno celoto za zagotavljanje določenega izhoda, rezultata, proizvoda ali storitve, ki ima neko vrednost na trgu ali za stranke. Za poslovne procese je nadalje značilna transformacija vhodov v izhode. Procesi se sestojijo iz postopkov in le ti iz aktivnosti (Davenport v Vintar, 1997: 129).

Izraz sicer izhaja iz podjetniške terminologije vendar ga lahko uporabimo tudi v upravi. Zakaj vse do danes javni sektor v pogledu prenove poslovnih procesov zaostaja za podjetji, je težko reči. Gonilna sila pri razvoju e-poslovanja je vseskozi zasebni sektor, gospodarstvo, v okviru katerega je začela nastajati tako imenovana nova ekonomija, ki se razvija na podlagi razvoja povsem novih dejavnosti in storitev v okolju interneta. Ker je zasebni sektor najpomembnejši poslovni partner uprave in obratno, bi lahko prepočasno uvajanje e-uprave zaviralo celoten razvoj elektronskega poslovanja podjetij in s tem nove ekonomije (Vintar, 2001: 329). Po mnenju Vintarja se pristop pri prenovi poslovnih procesov v upravi razlikuje od prenove v podjetjih predvsem zaradi naslednjih specifičnosti državne uprave:

- normativna organiziranost,
- odsotnost strateškega razmišljanja in podpore vrhovnega vodstva,
- odsotnost konkurence ali trga.

Poslovni procesi v upravi so veliko bolj normativno formalizirani z različnimi zakonskimi in podzakonskimi akti, kot je to primer v gospodarstvu. Posledica tega je, da je dejansko manj manevrskega prostora za radikalne spremembe v procesih in postopkih, saj prej naletimo na zakonske bariere. Seveda je možno v okviru prenove poslovnih procesov v upravi sprožiti tudi spremembe vseh tistih zakonov, predpisov in organizacijskih rešitev, ki otežujejo poslovanje in delujejo kot ovira pri modernizaciji in racionalizaciji poslovanja. Tu pa gre za dolgotrajnejši proces, za katerega je potrebna tudi podpora najvišjih funkcionarjev, da ga je mogoče izpeljati. Isto velja za sprejem povsem novega zakona. V podjetju, denimo, zadostuje odločenost vodstva, da bo korenito prenovilo poslovni proces. Kot že omenjeno, so bili v zadnjih letih sprejeti ali na novo spisani številni zakoni, ki urejajo to področje. Najpomembnejši med njimi so: zakon o upravi, zakon o lokalni samoupravi, zakon o državni upravi (UL RS, št. 52/02, 56/03), zakon o javnih uslužbencih (UL RS, št. 56/02), zakon o elektronskem poslovanju, zakon o upravnih taksah (UL RS, št. 8/00), zakon o splošnem upravnem postopku (UL RS, št. 80/99) itd.

Projekt prenove poslovnih procesov mora biti v skladu s strateškimi cilji organizacije in za njim mora stati najvišje vodstvo. V tistem obdobju, leta 1996, konkretnega programa oziroma strateškega dokumenta, ki bi ga izdala vlada ni bilo. Kasneje so se stvari premaknile z mrtve točke in kot najpomembnejša strateška dokumenta velja omeniti februarja 2001 sprejeto Strategijo e-poslovanja v javni upravi RS za obdobje od leta 2001 do 2004 (SEP 2004) in Akcijski načrt e-uprave do leta 2004, ki je bil sprejet oktobra 2002. Tako SEP 2004, ki ga je pripravil Center vlade za informatiko v sodelovanju z drugimi državnimi organi in zunanjimi strokovnjaki, služi kot osnova za vsa prizadevanja, projekte, aktivnosti in naloge pri prehodu javne uprave v informacijsko družbo v naslednjih štirih letih, s poudarkom na uvedbi elektronskega poslovanja kot temeljni značilnosti informacijske družbe. Na podlagi SEP-a 2004 je bil sprejet Akcijski načrt e-uprave do leta 2004, ki opredeljuje cilje, e-storitve in naloge vzpostavitve e-uprave do leta 2004 in določa mehanizme za izvajanje in spremljanje pripadajočih aktivnosti in projektov do leta 2004. Prenova poslovnih procesov je v podjetjih stvar tržne prisile, vprašanje zagotavljanja prednosti pred konkurenco, stvar preživetja za podjetje kot celoto in odgovorne posameznike. Ta prisilni mehanizem, ki zanesljivo deluje, v upravi še vedno manjka oziroma je zelo šibak (Vintar, 1997). V splošnem bi lahko dodali, da del razlik gotovo izhaja iz različnih funkcij državne uprave v primerjavi s tržnimi organizacijami (skrbi za celo družbo, ne le za privatne cilje zasebnih organizacij, zato lahko uporablja zakonsko prisilo); del razlik na področjih, kjer tudi uprava lahko racionalizira svoje notranje in zunanje poslovanje, pa se bo verjetno polagoma zmanjševal.

5. PROJEKT INFORMATIZACIJE UPRAVNIH ENOT

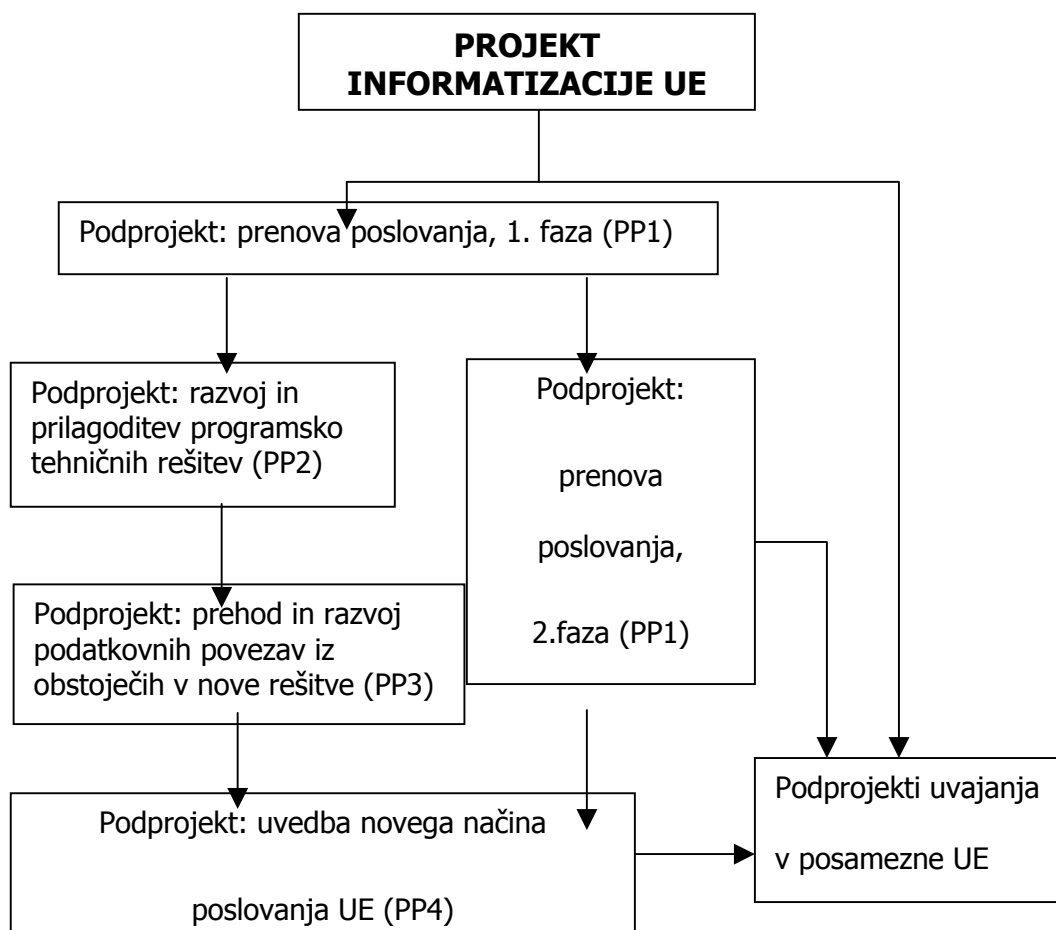
Informatizacija upravnih enot predstavlja priložnost za prenovu poslovanja. Pretežni del poslovanja upravnih enot se nanaša na opravljanje bolj ali manj strukturiranih upravnih nalog, ki se izvajajo skozi predpisane upravne postopke. V Sloveniji se letno opravi več kot pet milijonov upravnih postopkov (Vintar, 1997). Projekt informatizacije UE je bil zasnovan tako, da bi v končni fazi uvedel oziroma razvil nov, elektronski način poslovanja UE. Slika 2 prikazuje strukturo projekta informatizacije UE. Izhajal je iz temeljite prenove poslovnih procesov, katere rezultat bo nov poslovni model UE. Da bi to dosegli, je bilo najprej potrebno:

- posneti upravne postopke,
- analizirati, racionalizirati ter optimizirati,
- poenotiti ter standardizirati izvajanje postopkov,
- opredeliti vhode in izhode za vsak postopek,
- standardizirati dokumente,
- opredeliti normativne podlage in
- opredeliti vire, potrebne za izvajanje postopkov.

Prenova poslovanja je razdeljena v dve fazi. V prvi fazi je osredotočena na prenovu tistih najpogostejših postopkov, ki predstavljajo glavnino dela UE in za katere se porabi največ resursov. Iz množice več 100 postopkov je bilo za prenovu izbranih približno 40 postopkov. Druga faza prenove pa je namenjena dokončanju preostalih postopkov v okviru poslovanja UE. Hkrati je cilj druge faze tudi vzpostavitev medorganizacijske informacijske povezave na horizontalni in vertikalni ravni. Te bodo zagotavljale, da bo čim več potrebnih informacij vstopalo v sistem in izstopalo iz njega po elektronski poti. Na ta način bo večina informacij dostopnih z delovnega mesta referenta, ki neko zadevo rešuje. S tem pa se zmanjša tudi čas, potreben za reševanje neke upravne zadeve. Cilj PP2 (glej Sliko 2) je razviti enovito informacijsko rešitev, ki bo zagotavljala sodobno poslovanje UE, utemeljeno na maksimalnem izkoristku potencialov, ki jih nudita informacijska in telekomunikacijska tehnologija. V PP3 (Slika 2) je zajeto eno temeljnih izhodišč projekta, da mora biti prehod na novo rešitev čim bolj transparenten z vidika uporabe obstoječih zbirk podatkov in podatkovnih baz. Potrebno je razviti rešitve za prehod podatkov iz obstoječih na novo enovito bazo podatkov za vsa tista področja, kjer bo to mogoče ter glede na naravo in uporabo podatkov smiselno. Na koncu sledi uvedba novega načina poslovanja UE. Tu sta ključna predvsem dva elementa, ki bosta

odločilno vplivala na uspešnost in hitrost uvajanja rešitev. Potrebno bo vzpostaviti razvito organizacijsko okolje na eni strani ter na drugi zagotoviti sistem izobraževanja uporabnikov (Vintar, 1997).

Slika 2: Prikaz strukture celotnega projekta

Vir: Vintar, 1998.

Čeprav je proces prenove poslovnih postopkov upravnih enot zamuden, pa je brez dvoma nujen in brez njega si ni mogoče predstavljati sistematičnega nadaljnjega razvoja informatizacije upravnih enot. Eden najpomembnejših razlogov je, da se poslovanje UE poenoti in v čim večji meri standardizira. Kot meni Vintar: »V sodobni in moderno urejeni državi si ni mogoče predstavljati in ni dopustno, da ko gre za enake upravne zadeve, le-te v različnih upravnih enotah občane in organizacije obravnavajo različno in prav to se danes dogaja« (Vintar, 1998: 132). Lahko bi rekli, da gre za neenakost državljanov nasproti državi, kar vsekakor ne govori v prid demokratične države. Prav tako je potrebno, da se številni

ohlapno definirani postopki (ki jih morajo izvajati UE na osnovi zakonov) dorečejo ter kjer je le mogoče poenostavijo in optimizirajo. Del teh problemov glede neenake obravnave sicer lahko pripišemo tudi odprtim načelom in praksi upravnega sodstva v Sloveniji oziroma načinu, kako je v njem poskrbljeno za enotnost sojenja (npr. glede testov sorazmernosti in arbitrarnosti v zvezi s kršenjem človekovih in tudi državljskih pravic, glej npr. Zalar 2002).

Kot že rečeno, gre za projekt, ki se je začel izvajati v letu 1996, a je v zadnjih letih po besedah Mirka Vintarja, ustanovitelja in direktorja Inštituta za informatizacijo uprave, zaradi več (tudi političnih) razlogov, skoraj povsem zamrl. Dejstvo je, da tudi danes še vedno ni znano, koliko in kateri postopki so v pristojnosti, ne samo upravnih enot, ampak tudi drugod v državni upravi. Zato je Vlada RS na 57. redni seji 15.01.2004 sprejela sklep, s katerim je naložila ministrstvu, da vsako za svoje področje do 30.06.2004 izdelajo kataloge upravnih postopkov, ki jih vodijo sama ministrstva, njihovi organi v sestavi, nosilci javnih pooblastil in upravne enote. Katalog se izdelava v skladu z metodologijo, ki jo pripravi Ministrstvo za notranje zadeve in vsebuje več razdelkov. Najprej je potrebno navesti upravno področje in podpodročje, nato navesti upravni postopek in njegovo šifro, zakonsko podlago, organ, ki ga vodi, stopnjo zahtevnosti postopka, pridobivanje podatkov za potrebe upravnega postopka iz uradnih evidenc, če takšna obveznost organa obstoji, za tem je potrebno navesti, če mora organ pred izdajo odločbe pridobiti mnenje ali soglasje kakšnega drugega organa. Na koncu se vpiše še normativna ocena števila rešenih zadev na uslužbenca v enem mesecu⁶. Upati je, da bomo s tem končno dobili register vseh upravnih postopkov, ki jih vodijo, med drugim tudi upravne enote. Šele nato bo možno postopke analizirati in standardizirati.

V procesu informatizacije gre pri gornjem predlogu za tipičen proces, ki se imenuje sistemska analiza; pri njej se odkrivajo akterji, postopki in njihova obvladljiva pravila, z željo po kasnejši algoritmizaciji. Poleg prenove poslovanja in izdelave registra postopkov je tako nujno potreben tudi razvoj integriranega podatkovnega modela (države, upravnih enot), vsaj tistega dela podatkov in informacij, ki slonijo na racionalnih in predvidljivih metodologijah.

Poslovanje upravnih enot temelji na več deset podatkovnih zbirkah, evidencah ter bazah podatkov. Te so še vedno v veliki meri neenotne in podvojene. Posledica tega je podvajanje dela na upravnih enotah in nekonsistentnost baz podatkov (Vintar, 2002). Nekatere evidence se vodijo zunaj UE in pogosto strokovni delavci UE do njih nimajo direktnega dostopa, čeprav bi jim to zelo olajšalo delo ter skrajšalo čas, potreben za reševanje določenega postopka.

Tako mora biti rezultat prenove poslovnih procesov tudi integrirani podatkovni model, na osnovi katerega bi v prihodnje potekala postopna integracija vseh podatkovnih baz, ki so potrebne za poslovanje UE. Če se vrnemo na štiristopenjski razvojni model elektronskega vladanja, integrirani podatkovni model predstavlja vertikalno in horizontalno integracijo, torej zadnjo fazo v razvoju e-vladanja (glej Layne in Lee, 2001). Med vodilnimi funkcionarji v upravi po besedah Vintarja še vedno prevladuje tradicionalistično prepričanje, da je informatizacija uprave zlasti stvar Centra vlade za informatiko. Res je sicer, da ta igra ključno vlogo, vendar pa gre tudi za projekt, ki vsebinsko posega v vse resorje, vse dele in vse vidike delovanja te uprave. V projekt se bodo morala zato veliko bolj dejavno kot do sedaj vključiti vsa ministrstva. Še posebno ministrstvo za notranje zadeve, ki je po zakonski ureditvi pristojno za celotno upravo in njen razvoj (Vintar, 2001: 332).

---

⁶ V Prilogi 1 je obrazec za izdelavo kataloga upravnih postopkov.

6. UPRAVNE ENOTE ON-LINE

Sprva so bile UE v glavnem prepuščene iniciativnosti posameznih ministrstev, ki so, vsako skozi svoj zorni kot, skušala poskrbeti za izvajanje zakonov v svoji pristojnosti. To je vodilo v parcialne rešitve, podvajanje in multipliciranje istih opravil, podatkov, nepreglednost v poslovanju in splošno nezadovoljstvo tako občanov kakor tudi samih upravnih delavcev, ki so bili precej nemočni v spreminjanju stanja na bolje (Vintar, 1997). Tako so upravne enote tudi na internet vstopale v različnih časovnih obdobjih (glej tabelo 2) in tudi njihove spletne predstavitve so bile različne.

Tabela 2: Število upravnih enot na internetu skozi različna časovna obdobja

Leto	1998	1999	2000	2001	2002	<i>2003</i>
%	30	36	50	64	71	<i>100</i>

Vir: Vintar in dr., 2002; pripis v poševnem tisku je avtorjev.

V letu 1998 je bila narejena prva raziskava o upravnih enotah na internetu. Tedaj je bilo na mreži 16 upravnih enot. Najbolje se je odrezala upravna enota Celje, ki je bila tudi med prvimi na internetu. Prvo mesto si je prislužila pri kriteriju komunikacije – e-storitve in korespondenca preko interneta (za več informacij glej Inkret, 1998: 335-341). Preko pojmovnika je predstavitev na enostaven način uporabnika pripeljala do storitve, ki jo želi opraviti. V celoti so bili opisani pogoji, dokazila, pravna podlaga in morebitni stroški za določen upravni postopek. Prav tako so že bili pripravljene obrazci, ki si jih je uporabnik lahko natisnil in izpolnjene prinesel na UE.

Na podlagi kriterija komunikacij je drugo mesto zasedla UE Postojna. V letu 1998 je UE Postojna kot prva v Sloveniji omogočila državljanom izvedbo transakcijske storitve, ne da bi stopili v upravno enoto. Šlo je za izpisek iz rojstne matične knjige. Izpisek je bilo moč naročiti po elektronski pošti in ga prejeti po navadni pošti. Zakaj ravno izpisek iz rojstne matične knjige? Ker po zakonu o upravnih taksah za izpisek ni bilo potrebno plačilo upravne takse. Ravno plačila upravne takse so zaradi prejšnjega zakona o upravnih taksah predstavljala eno glavnih ovir za razmah transakcijskega elektronskega poslovanja upravnih enot. V raziskavi so zaključili, da so se upravne enote na splošno najbolj odrezale pri predstavitvi UE same

(predstavitvi pristojnosti upravne enote, postopkov, ki se vodijo na UE in drugo), manj pa pri splošnih informacijah o dogajanju v upravni enoti. Pogrešala se je predvsem možnost, da bi imeli državljani konkretne priložnosti stalne komunikacije (Inkret, 1998: 339).

6. 1 Portal upravnih enot

Kaj je elektronski portal? V splošnem si elektronski portal (v nadaljevanju portal) predstavljamo kot vrata, ki nam omogočajo vstop na določeno informacijsko področje. Glavna vloga portalov je tako v »zagotavljanje enotne točke dostopa do vseh informacijskih virov, ki jih vsaka organizacija potrebuje za uspešno delovanje« (Kričej, 2002: 49). Portali tako na določenem področju povezujejo ponudnike z uporabniki po spletnih straneh, elektronski pošti in na druge načine, ki jih internetna tehnologija omogoča. Portali omogočajo povezavo aplikacij, vezanih na določeno organizacijo. Tako so informacije na voljo različnim subjektom odločanja in vodenja ter hkrati dostopne notranji (zaposleni v organizaciji) in zunanji (poslovni partnerji) javnosti. Spletna stran mora povezovati dokumente, zbirke podatkov, podatkovna skladišča, informacijske sisteme za skupinsko delo in drugo (Kričej, 2002: 49).

V arhitekturi portalov je prepoznavnih devet elementov. Za učinkovito posredovanje informacij pravim ljudem ob pravem času skrbi medsebojno delovanje vseh elementov. Kričej (2002:50) ločuje med devetimi elementi oziroma motorji portala:

1. Integracija – pristop do notranjih in zunanjih informacijskih virov ter prikazovanje le teh prek ene aplikacije na računalniškem namizju.
2. Kategorizacija – omogoča hitro prepoznavo informacijskih mest.
3. Iskanja – centralizirana možnost, da poiščemo in najdemo, kar portal omogoča in povezuje. Vse je podrejeno cilju hitro in enostavno do iskane informacije.
4. Objavljanje in posredovanje – izdelava, avtorizacija in razpošiljanje dokumentov.
5. Podpora procesom – omogoča sodelovanje v poslovnih procesih. Avtomatizacija programov za podporo procesov omogoča usmerjanje dokumentov, sprejemanje in odgovarjanje, potrjevanje avtorizacij, izvajanje različnih transakcij (dostop do podatkov v registrih) in naročil.
6. Sodelovanje – dinamično povezovanje med zaposlenimi, strankami in partnerji. Povezuje e-pošto, delovne tokove, diskusijske zbirke.
7. Osebna prilagoditev ali personalizacija – pri veliki količini informacij je potrebno, da prilagodimo dotok le tistih, ki jih pri delu potrebujemo.

8. Predstavitev – informacijsko oblikovanje in predstavitev.
9. Portalni krog učenja – predvideva izboljšave in povečano učinkovitost portalov.

Glede na to, kako visoko stopnjo storitve portal doseže, Vintar in Leben (2000: 359) razlikujeta med tremi kategorijami portalov:

- kažipoti (vsebujejo seznam naslovov drugih spletnih strani, ki bi nas utegnile zanimati),
- informacijski centri (poleg seznamov spletnih strani ponujajo tudi določene informacije glede na dana merila) in
- storitveni portali (poleg prej naštetega omogočajo tudi izvajanje transakcij).

Portali s področja javne uprave morajo imeti zelo obsežno področje, saj morajo zajeti različne informacijske vire o upravnih nalogah, pravnih podlagah in upravnih organih, s pomočjo katerih želimo izvesti določeno elektronsko storitev, zajeti mora ljudi in institucije, s katerimi želimo komunicirati (Vintar in Leben, 2000).

Do leta 2003 je bila za upravne enote značilna velika raznolikost ponudbe e-storitev, ki pa niso bile poenotene. Kljub enotni strategiji uvajanja teh storitev je vsaka od upravnih enot samostojno določala oblikovno in informacijsko vsebino svojih spletnih strani. S 1. marcem 2003 pa je zaživel *nov portal upravnih enot* (Priloga 2). Njegov osnovni namen je državljanom olajšati sicer zamudna opravila na upravnih enotah. Vlogo kompasa, ki državljane usmerja po poti upravnih storitev, igra tako imenovani vodnik po upravnih storitvah. Vodnik državljanom ponuja podrobnejše informacije za različne življenjske situacije, ki so razumljive kar najširši populaciji. Opisani so praktično vsi upravni postopki in prav življenjske situacije so učinkovit način približevanja upravnih storitev državljanom. Portal podpira enotne obrazce v več jezikih (slovenski, italijanski in madžarski), ki jih državljani potrebujejo za pridobitev raznih potrdil, odločb in izpiskov (Silič, 2003: 374).

7. TEŽAVE PRI UVAJANJU ELEKTRONSKEGA POSLOVANJA V UPRAVNEM POSTOPKU

Komunikacija med strankami in upravno enoto poteka večinoma na podlagi dokumentov. V preteklosti je celotno poslovanje potekalo na podlagi papirnih dokumentov. Z uvajanjem e-poslovanja pa se na vse več področjih uveljavlja možnost uporabe elektronskega poslovanja. Najprej si na kratko oglejmo potek upravnega postopka.

Postopek začne stranka s pravilno izpolnjeno vlogo (na primer vlogo za izdajo gradbenega dovoljenja) ali upravni organ po uradni dolžnosti. Tako vlogo v sprejemni pisarni ali vložišču klasificirajo, signirajo, evidentirajo v računalniško evidenco zadev in dokumentov ter pošljejo strokovnemu referentu v reševanje. Ta vlogo obravnava in se na podlagi vsebine vloge, priloženih dokumentov, ustreznih normativnih aktov in soglasij zunanjih institucij odloči, kaj bo z vlogo. Če je vloga popolna, jo lahko odobri, v nasprotnem primeru pa stranki izda dopis o dopolnitvi vloge. Ko postane odločba dokončna, se lahko zadeva konča in arhivira (za podrobnosti glej Zakon o splošnem upravnem postopku, 1999).

Omenili smo že, da so bile za uvedbo elektronskega poslovanja potrebne številne normativne spremembe. Sprejeli so se novi zakoni in podzakonski predpisi, spreminjali so se obstoječi zakoni in tako dalje. Ker pa se zakon ne sprejme čez noč in utegneta njegovo oblikovanje in sprejem trajati tudi več let, tudi elektronskega poslovanja ni bilo moč uvesti v tako kratkem času. Z razvojem informacijske tehnologije, razmahom interneta in dalje s sprejetjem zakona o elektronskem poslovanju in elektronskem podpisu ter z vzpostavitvijo služb za izdajo spletnih digitalnih potrdil, oblikovanjem SEP 2004 in Akcijskega načrta e-uprave do leta 2004 so bili postavljeni temelji za nadaljnji razvoj e-poslovanja. Da pa bi elektronsko poslovanje dejansko zaživel v celoti, je bilo potrebno premostiti še kar nekaj ovir. Izpostavili bomo dve ključni.

Eno večjih težav je predstavljalo plačevanje upravnih taks in stroškov postopka. Plačevanje taks, kot je bilo opredeljeno v Zakonu o upravnih taksah (ZUT), je bilo ena glavnih ovir za popolno elektronsko poslovanje. Državljanom prav nič ne pomaga, če lahko celotno vlogo izpolnijo in pošljejo od doma, če morajo potem še na upravno enoto ali banko in plačati upravno takso. Pri večini upravnih postopkov se namreč zahteva plačilo takse, za katere je ZUT izrecno navajal, da se plačajo v taksnih vrednotnicah (bolj znanih kot kolekih) in v

posebej določenih primerih v gotovini. Ker elektronskih vlog ni bilo možno kolkovati, je bilo potrebno opredeliti drugačen način plačevanja upravnih taks. Ta ovira je bila odpravljena, ko je bil v maju 2002 sprejet Zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o upravnih taksah (ZUT-C, UL RS, št. 42/02), ki je v 8. členu zapisal, da se taksa upravnega postopka plača v taksnih vrednotnicah, gotovini, z elektronskim denarjem ali drugimi plačilnimi instrumenti.

Junija istega leta je bil sprejet, bolje rečeno dopolnjen, še en pomemben akt, to je Zakon o dopolnitvah zakona o splošnem upravnem postopku (ZUP-B, UL RS, št. 52/02), ki je začrtal projekt izmenjave podatkov v javni upravi. Gre za temeljni zakon, ki ureja področje delovanja državnih organov pri vodenju upravnih zadev. Izhodišče projekta je bila ugotovitev, da uprava pri številnih upravnih storitvah obremenjuje uporabnike z zahtevo, da ji dostavljajo potrdila, izpiske in druga dokazila o podatkih, ki se sicer na podlagi predpisov vodijo v administrativnih evidencah. Strokovni delavci namreč pri svojem izvajanju postopkov potrebujejo razne podatke in informacije, katerih viri in oblike so različni. Običajno so shranjeni v raznih knjigah, evidencah in registrih. Upravni organi so po novem ne glede na določbe področnih predpisov dolžni sami pridobiti vse podatke, ki so v uradnih bazah podatkov, in s tem ne smejo obremenjevati uporabnikov. Le na izrecno željo lahko to stori tudi uporabnik sam (za podrobnosti glej ZUP-B). Omenjenim težavam navkljub, pa se vendarle elektronski način poslovanja počasi uvaja in v naslednjem poglavju bo predstavljeno trenutno stanje na tem področju.

8. TRENUTNO STANJE NA PODROČJU ELEKTRONSKEGA POSLOVANJA V UPRAVNIH ENOTAH

Če se vrnemo na spletne strani upravnih enot, do katerih od 1. marca 2003 lahko vstopamo preko portala upravnih enot, lahko ugotovimo, da je portal predvsem kaŕipot ali informacijski center in daleč od tega, da bi bil ŕe storitveni portal. Storitve upravnih enot so večinoma informacijske in komunikacijske, medtem ko transakcijskih storitev zaenkrat ŕe ni moŕno opravljati. Eden izmed vzrokov je prav gotovo ta, da so v zadnjem času prizadevanja usmerjena predvsem v razvoj portala e-uprava, ki naj bi postopno prevzel odgovornost za vse vrste elektronskega poslovanja uprave s strankami (glej Vintar in dr., 2002: 429).

Preko portala e-uprava je danes torej moŕno poslovati z upravnimi enotami elektronsko. Trenutno je na voljo 27 transakcijskih e-storitev (glej Prilogo 3), moŕna je zahteva za izdajo izpiskov iz rojstne matične knjige, poročne matične knjige in matične knjige umrlih, ki po novem niso več brezplačne⁷. Poleg tega je moŕno e-naznanilo kaznivega dejanja policiji in e-vloga za pridobitev potrdila o (ne)kaznovanju fizične osebe. Glede na to, da sta slednji dve naslovljeni na Policijo in na Ministrstvo za pravosodje, lahko danes državljani poleg omenjenih treh izpiskov dejansko opravi le 27 storitev po elektronski poti. ŕe enkrat je potrebno poudariti, da je ŕtevilo vseh upravnih postopkov krepko nad sto, vendar njihovega natančnega ŕtevila ne ve nihče. K temu pripomore tudi zaenkrat neusklajena opredelitev, kako ločiti upravne postopke med seboj.

Oglejmo si sedaj postopek e-storitve, ki ga opravi državljani. Predpogoj je spletna povezava in kvalificirano digitalno potrdilo. Vhod in prijava v sistem potekata preko državnega portala e-uprava, ki ima funkcijo enotne vstopne točke za državljane. Izberemo e-upravne zadeve, ki uporabniku omogočajo elektronsko poslovanje z vsemi upravnimi enotami. Prijava v sistem poteka s pomočjo kvalificiranih digitalnih spletnih potrdil SIGEN-CA/SIGOV-CA, NLB-CA, NLB-AC in POŕTA®-CA. Sistem ob prijavi od državljanu zahteva tudi dodatni vnos gesla, kar zagotavlja ŕe dodatni varovalni mehanizem pri poslovanju državljanu z državo in preprečuje nepooblaščen dostop do sistema ali zlorabo ukradenega digitalnega potrdila.

Za tem izberemo eno izmed storitev, ki so na voljo. Odpre se nam obrazec, ki ŕe vsebuje določene zapise o nas (glej Prilogo 4). Ko izpolnimo vlogo, se nam na koncu ponudi moŕnost

---

⁷ Trenutno je potrebno plačati 170 SIT.

takojšnega plačila stroškov upravnega postopka (Priloga 5). Izberemo lahko med plačilnimi karticami⁸ ali Moneto⁹. Na koncu potrdimo in pošljemo vlogo, v naslednjih dneh pa lahko spremljamo stanje svojih zadev na upravnih enotah. Odločbo prejmemo po klasični poti na naš naslov naveden v elektronski vlogi.

Vprašanje, ki se postavlja kar samo od sebe je, zakaj je na voljo le 27 e-storitev? Vprašanje niti ni tako težko. Storitve, ki so na voljo, spadajo med preprostejše upravne postopke, katerim ni potrebno prilagati drugih listin in potrdil v obliki prilog. Še nekaj časa bo namreč ostalo nerešeno vprašanje prilog, ki jih morajo stranke pridobiti od različnih institucij. Veliko jih bo verjetno še dolgo časa v papirni obliki. Možno rešitev ponuja omenjena sprememba zakona o splošnem upravnem postopku, ki organom nalaga, da sami pridobijo vse podatke, ki so v uradnih bazah podatkov. Vendar pa bo za uresničitev sprememb v praksi potrebno izpeljati vrsto aktivnosti. Pri tem je najpomembneje vzpostaviti že omenjeni enotni register vseh upravnih postopkov. Da bi to dosegli, bo potrebno zbrati, definirati, analizirati in poenotiti vse upravne postopke in s tem omogočiti popolno integracijo registra upravnih postopkov z drugimi javnimi evidencami in bazami podatkov ter na ta način horizontalno in vertikalno povezati celotno javno upravo. Omenjeno navodilo Vlade za izdelavo kataloga upravnih postopkov je prvi korak v začrtani smeri.

Posebna težava je tudi elektronsko vročanje odločb upravnega organa, kar se veže na možnost pritožbe. Zakon o splošnem upravnem postopku še vedno predvideva vročanje po klasični pošti, vendar dopušča možnost elektronskega vročanja, ki pa ga mora Vlada s posebno uredbo še urediti. Čeprav je od veljave zakona minilo že več kot dve leti, se to še ni zgodilo. V nadaljevanju si bomo na podlagi konkretnega primera postopka za pridobitev gradbenega dovoljenja ogledali, koliko smo oddaljeni od končnega cilja, vzpostavitve popolnega, transakcijskega elektronskega poslovanja upravnih enot.

---

⁸ Plačilne kartice Eurocard ali Aktiva.

⁹ Plačilni sistem, ki ga ponuja družba Mobitel.

9. ANALIZA STANJA ELEKTRONSKEGA POSLOVANJA NA PRIMERU POSTOPKA ZA PRIDOBITEV GRADBENEGA DOVOLJENJA

Gredo medved, lisica in osel na upravno enoto po gradbeno dovoljenje. Prvi vstopi medved, ker je največji in najmočnejši, pa pride čez nekaj časa nazaj in pravi: »Ni mi uspelo.« Druga gre noter lisica, pride ven zelo kmalu in pravi: »Tudi meni ni uspelo.« Tretji gre noter osel in pride kmalu nazaj z vsemi papirji in pravi: »Lahko začnemo graditi takoj!« »Kako pa ti je to uspelo?« ga vprašata ostala dva. Osel pravi: »Pridem noter in kaj, notri pa sami moji sošolci«.

Namenoma sem ta del naloge začel s krajšo anekdoto o upravni enoti oziroma zaposlenih v njej. Tudi znani pisec stripov Miki Muster je pred skoraj dvajsetimi leti pisal o nečem podobnem. Verjetno vsi poznate Dogodivščine Zvitorepca, Lakotnika in Trdonje. V eni izmed zgodb, z naslovom Težave z gradnjo, se je Lakotniku podirala stara hiša in zaprosil je za gradbeno dovoljenje. Lakotnik: »Vložil sem načrte in prošnjo za lokacijo«. »In kdaj si vse to vložil?« ga vpraša Trdonja. »Hja, kak mesec in pol bo tega.« »In?« nadaljuje Trdonja. »Ni še, toda obljubili so, da bo kmalu.« se pohvali Lakotnik (glej Muster, 1986: 452).

Takšne in podobne stereotipne predstave in predsodki še danes krožijo med ljudmi in verjetno ne brez razloga. V svojem prizadevanju za transparentno, občanu prijazno in učinkovito upravo se, med drugim, skuša država tudi znebiti takšnih in drugačnih predstav o njeni lastni podobi in si nadeti lepši, prijaznejši obraz. V veliki meri lahko k temu pripomore tudi uvajanje sodobnega elektronskega poslovanja s strankami.

Zakaj sem si za konkretni primer prikaza e-storitve upravnega postopka izbral ravno postopek za pridobitev gradbenega dovoljenja? Verjetno gre za enega najbolj zapletenih in kompleksnih upravnih postopkov, ki ga izvajajo upravne enote in pri katerem sodelujejo številni zunanji izvajalci in partnerji. Pokazal bom, v kolikšni meri je realiziran koncept e-poslovanja na omenjenem postopku, opozoril na težave ter skušal nakazati rešitve. V prvem delu bom v obliki algoritma predstavil celoten postopek, v drugem delu pa na podlagi študije primera pokazal kaj, koliko in kje je pri omenjenem postopku možno opraviti po e-poti.

9. 1 Algoritem postopka za pridobitev gradbenega dovoljenja

Pri postopku za pridobitev gradbenega dovoljenja bomo izhajali iz situacije, da želimo zgraditi hišo, vendar še nimamo svoje parcele. V časopisu zasledimo oglas, v katerem se na ugodni lokaciji prodaja zemljišče. Ker nam lokacija ustreza in je tudi cena sprejemljiva, pomislimo, da bi tu lahko zgradili svojo hišo. Za tem si postopki sledijo po naslednjem vrstnem redu:

1. Pozanimati se je potrebno, če je na omenjeni parceli sploh možna gradnja hiše in pod kakšnimi pogoji. Do tega podatka pridemo z **lokacijsko informacijo**, ki nam jo izda občina, v kateri leži omenjena parcela.
2. Pred nakupom zemljišča je potrebno preveriti, če je oseba, ki zemljišče prodaja, dejansko edini lastnik in, če iz zemljišča ne izhajajo še kakšne druge pravice treh oseb oziroma obremenitve za kupca (npr. hipoteka). To bomo storili z **vpogledom v zemljiško knjigo**.
3. Ko vidimo, da je gradnja možna, s prodajalcem zemljišča sestaviva **prodajno pogodbo**, ki jo nato pri notarju še overiva. Pogodba je lahko sestavljena tudi v obliki notarskega zapisa in v tem primeru overjanje ni potrebno.
4. Dva originalna izvoda pogodbe se pošlje na davčno upravo za **odmero davka na promet nepremičnin**. Davčna uprava nam odmeri višino davka in na podlagi plačila s položnico nam vrne ožigosan izvod prodajne pogodbe, ki dokazuje, da je bil davek plačan. Davek na prodajo nepremičnin je navadno strošek prodajalca, ni pa to pravilo in se stranki lahko dogovorita tudi drugače.
5. Pri pristojnem okrajnem sodišču sledi **vpis v zemljiško knjigo**, ki je javna evidenca in bo v prihodnje dokazovala, da smo novi lastnik zemljišča.
6. Sedaj se lahko obrnemo na pristojno upravno enoto in **z vlogo zaprosimo za pridobitev gradbenega dovoljenja**. Vloga poleg osnovnih podatkov vsebuje tudi priloge:
  - 6.a) **Dva izvoda projekta za pridobitev gradbenega dovoljenja** (PPGD), ki vsebuje podatke o projektantu, št. projekta, datum, lokacijsko informacijo, potrebne načrte in različna soglasja, ki jih v skladu s svojimi projektnimi pogoji podajo javna podjetja za potrebe javne infrastrukture, vodovoda, kanalizacije, telekomunikacij, elektrike, plina...
  - 6.b) **Druge listine**, če tako določa zakon (druga soglasja) in

- 6.c) **Dokazilo o pravici graditi.** To dokazilo je največkrat izpisek iz zemljiške knjige. V primeru, da vanjo še nismo vpisani, velja tudi overjen izvod prodajne pogodbe.

9. 2 Študija primera

Za študijo primera, kako deluje informatiziran postopek pridobivanja gradbenega dovoljenja, sem izbral kraj Trzin. Kot že rečeno, je prvi korak pridobitev lokacijske informacije. Ta se izdaja v več namenov, vendar sta za potrebe našega postopka pomembna le dva: za gradnjo objektov in izvajanje drugih del ter za promet z nepremičninami. Na spletni strani občine (www.obcina-trzin.si) je na voljo povezava na tako imenovano Spletno pisarno občine Trzin. Lokacijsko informacijo je tako možno, ob določenih pogojih, v celoti pridobiti na elektronski način. Pogoj za to je, da smo imetniki digitalnega spletnega potrdila SIGEN-CA ali SIGOV-CA. Sistem žal še ne podpira možnosti uporabe potrdil NLB-CA ali POŠTA®CA. Ko izpolnimo obrazec (glej Prilogo 6), se nam na koncu izpiše tudi položnica, številka računa in sklic. Če plačujemo po elektronski poti, na primer preko NLB Klik, lahko strošek poravnamo od doma, sicer si položnico lahko natisnemo ali prepisemo podatke, odidemo do banke in poravnamo znesek. Po zakonu o upravnih taksah je strošek lokacijske informacije za potrebe gradnje objekta 4.250,00 SIT, za promet z nepremičninami pa 2.125,00 SIT. Sistem tudi še ne podpira plačila preko Monete ali preko plačilne kartice.

Pogoj torej, da lokacijsko informacijo v celoti pridobimo preko spleta je, da imamo spletno potrdilo SIG*CA, obenem pa s svojo banko poslujemo elektronsko. Za bančno poslovanje preko interneta pa potrebujemo digitalni certifikat NLB-CA (ali kakšne druge banke). Na občini naslednji delovni dan že lahko preverijo plačilo. Za tem imajo po Zakonu o splošnem upravnem postopku na voljo 15 dni, da nam odgovorijo, vendar po navedbah pristojnih za izdajo lokacijske informacije na občini Trzin, le to prejmemo v nekaj dneh. Velja pa omeniti še tretji pogoj. To je, da ima občina sploh svojo spletno stran (v Sloveniji je še vedno nekaj občin brez spletne strani), poleg tega pa mora na svoji strani takšno storitev tudi omogočati.

Naš nasvet bi bil, da se tudi v tem primeru na občinah zagotovijo tehnični pogoji za uporabo nevladnih spletnih potrdil in plačevanje s kreditnimi karticami ali z Moneto na način, kot je to možno tudi pri elektronskih upravnih zadevah za omenjenih 27 storitev na portalu e-uprava.

Z lokacijsko informacijo za gradnjo objektov smo tako izvedeli, če je na parceli možno graditi in pod kakšnimi pogoji (lega objekta, število etaž, smer slemena itd.). Ko vidimo, da je v skladu s prostorskim ureditvenim planom občine možna gradnja objekta, se s prodajalcem zemljišča dogovoriva za nakup. Sledi drugi korak. Pred sestavo pogodbe je potrebno preveriti lastništvo parcele in morebitne pravice (tretjih oseb), ki izhajajo iz nje. Do tega podatka najhitreje pridemo z vpogledom v zemljiško knjigo. Zemljiška knjiga je javna knjiga, namenjena vpisu in javni objavi podatkov o pravicah na nepremičnini in pravnih dejstvih v zvezi z nepremičninami. Hrani se na 44 okrajnih sodiščih v Republiki Sloveniji. Februarja 2004 je bil v Uradnem listu objavljen Pravilnik o dostopu do informatizirane glavne knjige (UL RS, št. 16/04), ki je stopil v veljavo 20. maja 2004. Tako je po novem možen elektronski vpogled v zemljiško knjigo in naročanje zemljiškknjižnih izpiskov po elektronski poti. Edini pogoji, ki omogočajo elektronski dostop do zemljiške knjige, so tehnične narave:

- Spletni brskalnik Mozilla (1.3 ali višja), Netscape (7.0 ali višji), Internet Explorer (5.0 ali višji),
- Adobe Acrobat Reader (5.0.5 ali višji),
- ustrezen modem (priporočen ISDN),
- elektronski poštni predal, odprt na strežniku na območju Republike Slovenije.

Postopek se odvija na naslednji način. Na spletni strani www.sodisce.si kliknemo na povezavo do zemljiške knjige. Ob prvi uporabi se je najprej potrebno registrirati ter pridobiti uporabniško ime in geslo. Za tem izpolnimo nekaj osnovnih podatkov o sebi in na naš elektronski naslov dobimo še geslo. Sedaj se lahko v sistem prijavimo. Izberemo pristojno okrajno sodišče (v našem primeru je to okrajno sodišče v Domžalah), vpišemo številko parcele, plačamo strošek in na naš e-naslov prejmemo sporočilo, ki vsebuje zahtevane podatke. Plačilo je možno preko sistema Moneta in ta možnost se nam prikaže pred oddajo naročila. Postopek plačevanja preko Monete pa je sledeč. Najprej je potrebno v oknu, ki se nam odpre, vtipkati številko našega mobilnega telefona in jo s pritiskom na gumb potrditi. V nekaj sekundah na naš telefon prejmemo sporočilo, ki vsebuje geslo. V oknu Monete vtipkamo geslo, ga potrdimo in s tem je bilo plačilo storitve opravljeno.

Ko imamo uporabniško ime, geslo in izpolnjevamo tehnične pogoje, imamo tako omogočen elektronski dostop do zemljiške knjige in s tem možnost elektronskega vpogleda in naročanja overjenih zemljiškknjižnih izpiskov.

Pred sklenitvijo prodajne pogodbe tako lahko na elektronski način preverimo lastništvo na parceli in morebitne pravice, ki izhajajo iz nje. Strošek e-dostopa do zemljiške knjige je (v juniju 2004) 304,00 SIT, postopek pa opravimo v nekaj minutah.

V tretjem koraku tako lahko sestavimo prodajno pogodbo. Lahko jo sestavi kupec in prodajalec sama, lahko jo sestavi odvetnik, lahko pa se v obliki notarskega zapisa sestavi tudi pri notarju. Če pogodba ni sestavljena v obliki notarskega zapisa, jo mora notar overiti. Strošek je odvisen od vrednosti predmeta in porabljenega časa, meri pa se v točkah. Vrednost ene točke je 90 SIT. Tako je v vsakem primeru potrebno obiskati notarja, saj elektronske storitve notarjev še niso razvite do te mere, da bi omogočale elektronsko overjanje pogodb in spisov. Glede na to, da notarji že od leta 2002 lahko elektronsko overjajo knjige sklepov, ki jih morajo voditi vse enoosebne gospodarske družbe z omejeno odgovornostjo, razpolagajo s primerno tehnično opremo in kvalificiranimi digitalnimi potrdili, tudi elektronsko overjanje pogodb ne bi smelo predstavljati večjih težav. Vsaj ne v tehničnem smislu. Potrebno je vzpostaviti aplikacijo, ki bi vsebovala predpisan obrazec, ki ga obe stranki izpolnita, z digitalnim potrdilom podpišeta in pošljeta notarju.

V četrtem koraku sledi prijava davčni upravi za odmero davka na promet z nepremičninami. V našem primeru nam davek odmeri davčni urad Ljubljana, izpostava Domžale. V začetku leta je DURS odprl portal e-davki. Zaenkrat sta na voljo le storitvi elektronske oddaje dohodnine in obračun davka na dodano vrednost. Na spletni strani www.sigov.si/durs/ je možno natisniti obrazec za odmero davka na promet nepremičnin. S prodajalcem zemljišča ga izpolniva in skupaj z dvema originalnima izvodoma prodajne pogodbe pošljeva na izpostavo davčnega urada v Domžalah, kjer odmerijo višino davka. Navadno je davek odmerjen v višini 0,5% vrednosti pogodbe. Kot že rečeno, je strošek tega davka načeloma strošek prodajalca nepremičnine. Po plačilu davka preko položnice nam davčna uprava vrne ožigosan izvod pogodbe, ki dokazuje, da je davek na promet nepremičnin plačan.

Tudi tu obstaja še veliko neizkoriščenih možnosti, ki jih omogoča elektronsko poslovanje. Po besedah Kričaja so že postavljeni trdni temelji za elektronsko overjanje pogodb, ki jih bodo notarji lahko hranili v posebnih elektronskih sefih (Kričej, 2002: 77). Glede na to, da je davčna uprava organ v sestavi Ministrstva za finance in notariat javna služba, ki jo ureja zakon, in sta kot taka oba del države oziroma državne uprave, bi na ta način notar overjeno pogodbo v elektronski obliki lahko poslal direktno na davčno upravo in tega ne bi rabili početi

sami po klasični pošti. Potrebno bi bilo omogočiti tudi že omenjeni sodobni elektronski način plačevanja davka.

V petem koraku sledi postopek za vpis v zemljiško knjigo. Vpis v ZK mora biti opravljen najkasneje v šestih mesecih po nakupu nepremičnine, sicer smo denarno kaznovani. Postopek se prične s Predlogom za vpis pridobitve pravice. Obrazec je na voljo na spletni strani www.sodisce.si. S pomočjo prodajalčevega izpiska iz ZK oz. podatkov, ki so tam zapisani (identifikacijska št. nepremičnine, vložek itd.) izpolnimo obrazec. Obrazcu za predlog je obvezno potrebno priložiti tudi listine, ki so podlaga za vpis v ZK. V našem primeru bo to overjen izvod prodajne pogodbe, ožigosan s strani davčne uprave. Ker gre za prvi vpis v ZK, je v skladu z zakonom brezplačen. Za vse nadaljnje vpise je potrebno predlogu za vpis priložiti tudi potrdilo o plačani sodni taksi za vpis lastninske pravice v vrednosti 16 točk oz. 272 SIT. Sledi vpis v ZK in sklep pristojnega okrajnega sodišča o vpisu lastninske pravice.

Zgoraj opisani postopki so nujno potrebni, da se s prošnjo za pridobitev gradbenega dovoljenja lahko obrnemo na upravno enoto. Obrazec Vloga za izdajo gradbenega dovoljenja se nahaja na portalu UE (Priloga 7). Izpolnimo osnovne podatke po zakonu o splošnem upravnem postopku ter navedemo parcelno št., katastrsko občino, vrsto in namen gradnje.

Vlogi je potrebno priložiti naslednje priloge:

a) Dva izvoda projekta za pridobitev gradbenega dovoljenja (PPGD). PPGD je sestavljen iz obveznega in posebnega dela, sestavimo ga lahko sami, vendar navadno za to zaprosimo t.i. projektne biroje, ki se prvenstveno ukvarjajo s takšnimi projekti. Sestavine obveznega dela so enake za vse vrste projektov za pridobitev gradbenega dovoljenja in obsegajo:

1. podatke o projektantu, številki projekta z datumom njegove izdelave, odgovornem vodji projekta in odgovornih projektantih, ki so izdelali posamezne načrte;
2. lokacijsko informacijo z navedbo datuma njene izdaje in
3. obrazložitev nameravane gradnje z navedbo podatkov o zemljišču (parcelna številka oziroma številke in katastrska občina).

Posebni del PPGD mora ob predpostavki, da se gradbeno dovoljenje pridobiva za območje, ki se ureja s prostorskim redom, obsegati:

1. geodetski načrt obstoječega stanja terena z vrisanimi mejami parcel iz zemljiškega katastra in sosednjimi objekti v radiju najmanj 25,00 metrov od predvidene gradnje;
2. načrt gradbene parcele s prikazom elementov za zakoličenje objekta, kadar se namerava graditi nov objekt;
3. zazidalno situacijo s prikazom lege objekta na zemljišču, njegove tlorisne velikosti in višine, namembnosti, oblikovanja fasad in strehe in odmikov od sosednjih parcel;
4. načrt komunalnih priključkov s prikazom njihovega priključevanja na gospodarsko javno infrastrukturo, vključno s prikazom dovoza na javno cesto;
5. prikaz vplivnega območja objekta;
6. projektne pogoje s soglasji, ki so jih pristojni projektne soglasodajalci dali k projektu za pridobitev gradbenega dovoljenja, z opisom, kako se jih je pri izdelavi projekta pridobivalo in upoštevalo oziroma pisni poziv in kopijo vročilnic, če soglasja niso bila dana (javna infrastruktura od občine, telekomunikacije, komunala, elektro,...).

Po podatkih, dobljenih na upravni enoti Domžale, so bili projekti za pridobitev gradbenega dovoljenja vedno dostavljeni v klasični papirni obliki. V fizičnem smislu gre za nekaj centimetrov debelo mapo, ki vsebuje vse potrebne načrte in soglasja. Glede dostave podatkov po elektronski poti iz obveznega dela verjetno ne bi bilo večjih težav. Problem se pojavi pri posebnem delu, ki vsebuje številne načrte in grafične prikaze. Vendar tudi tu obstajajo tehnične rešitve (AutoCad orodja, skenerji vseh oblik in velikosti in drugo), ki omogočajo shranjevanje načrtov v digitalni obliki. Verjetno je problem tudi pri projektih birojih, ki te možnosti ne izkoriščajo in še vedno projekte dostavljajo v klasični obliki. Oviro pri vzpostavitvi elektronskega poslovanja predstavljajo tudi soglasja različnih služb, ki jih moramo (oziroma to za nas opravi projektne biro) dobiti pred pridobitvijo gradbenega dovoljenja. Soglasja izdajajo javna podjetja (javna komunala, Telekom, Elektro in drugi), vendar pa tudi komunikacija z njimi poteka v papirni obliki po pošti in traja tudi po štirinajst in več dni. Ravno pridobivanje različnih soglasij navadno postopek pridobitve gradbenega dovoljenja precej zavleče. Država bi ob uporabi spletnih digitalnih potrdil morala zagotoviti tehnične pogoje za elektronsko komunikacijo z javnimi podjetji pri pridobivanju njihovih soglasij. Na ta način bi se krepko zmanjšal čas, potreben za izdajo gradbenega dovoljenja.

Potrebno je še omeniti, da moramo pred izdajo gradbenega dovoljenja plačati tudi komunalni prispevek. Komunalni prispevek je plačilo sorazmernega dela stroškov opremljanja stavbnega zemljišča in pripada občini, kjer se zemljišče nahaja. Komunalni prispevek se določi glede na višino vseh stroškov opremljanja stavbnega zemljišča z javno infrastrukturo, upošteva

površino stavbnega zemljišča, mogoče priključke na javno infrastrukturo ter njene zmogljivosti. Zavezanec za plačilo komunalnega prispevka je investitor, ki želi zgraditi nov objekt. Na pristojno občino se je potrebno obrniti z vlogo za izdajo komunalnega prispevka. Na primeru občine Trzin vloge žal ni na spletni strani, tako da se moramo fizično zglasiti na občini, ki nam na podlagi plačila izda odločbo in potrdilo o plačilu komunalnega prispevka.

b) Dokazilo o pravici graditi. Najbolj verodostojen podatek je izpisek iz ZK. Lahko tudi izvod Predloga za vpis lastninske pravice. Izpisek iz ZK lahko UE pridobi sama. Na upravni enoti Domžale se po besedah njihovih predstavnikov postopek odvija v papirni obliki po pošti in traja od 10 do 30 dni. V skladu z zakonom o splošnem upravnem postopku pa lahko izpisek pridobimo tudi sami. Prošnja za izdajo zemljiškoknjžnega izpiska se nahaja na spletni strani www.sodisce.si (Priloga 8). Pristojno okrajno sodišče nam ga je dolžno poslati naslednji dan od dneva prejema prošnje. Od 27.5.2004 v skladu s Pravilnikom o e-dostopu do informatizirane glavne knjige (UL RS, št. 16/04) je možno to storiti tudi na elektronski način ob uporabi digitalnega potrdila. Za redne izpiske pa bodo pooblašcene tudi UE in notarji. Pravilniku navkljub pa upravne enote vse do danes še nimajo možnosti elektronskega dostopa do zemljiške knjige. Če je vloga popolna, vključno s prilogami, nam je pristojna UE v roku 30 dni dolžna izdati gradbeno dovoljenje.

Če izhajamo iz situacije, da nimamo zemljišča, bi bilo možno postopek za izdajo gradbenega dovoljenja po elektronski poti opraviti le do trenutka, ko se je potrebno z vlogo obrniti na pristojno upravno enoto. Portal upravnih enot nam tu dejansko služi zgolj kot kažipot ali informacijski center (Vintar in Leben, 2000: 259), saj preko njega ni moč opraviti nobene transakcijske storitve. Portal e-uprava, ki bo postopoma prevzel odgovornost za vse vrste elektronskega poslovanja uprave s strankami, pa lahko le delno označimo za storitvenega, saj za enkrat omogoča le dobrih 10% vseh upravnih storitev po e-poti. Zaradi številnih prilog in odsotnosti razvitih aplikacij, ki bi omogočale dostavo teh prilog po elektronski poti in nepopolnih ter nepovezanih integracijskih rešitev podatkovnih baz, evidenc in registrov znotraj javnih služb, bo ta možnost še nekaj časa ostala zgolj želja. Glede na štiristopenjski razvojni model e-vladanja (Layne in Lee, 2001), bi postopek za pridobitev gradbenega dovoljenja komajda lahko uvrstili na drugo stopnjo, stopnjo transakcije. Vsaj kar se tiče dela upravne enote, kjer so na voljo zgolj obrazci, ki jih je možno natisniti, medtem ko transakcija storitev ni možna v elektronski obliki. In tudi ne bo možna, dokler ne bo prišlo do popolne integracije vseh javnih evidenc in baz podatkov, ki bodo vsak trenutek na voljo kateremukoli organu državne uprave.

10. SKLEP

Državljeni Slovenije vsekakor pozdravljamo in podpiramo odločitev Vlade, da v vse segmente delovanja javne uprave uvaja elemente elektronskega poslovanja. Uprava se na ta način iz oblastnega organa vse bolj spreminja v učinkovitega in kakovostnega ter hkrati racionalnega ponudnika storitev, ki elektronsko posluje znotraj institucije in tudi navzven s svojimi uporabniki. Žal se nam cilj, ki je zapisan v Strategiji elektronskega poslovanja do leta 2004, da bi do konca leta državljanom omogočili večino storitev v razmerju z državo po elektronski poti, neizogibno izmika. Kot smo pokazali v nalogi, je trenutno po elektronski poti izmed več kot sto upravnih storitev, ki jih vodijo upravne enote, možno opraviti le 27 storitev.

Informacijske in komunikacijske storitve na področju elektronskega poslovanja upravnih enot so dokaj dobro razvite. Od leta 2003 so vse upravne enote na svetovnem spletu in dostopne preko portala upravnih enot. Tu dobimo vse informacije o zaposlenih, uradnih urah in postopkih, ki jih vodijo upravne enote. Poleg tega so na voljo številni obrazci, ki jih lahko natisnemo in že izpolnjene prinesemo na upravno enoto. Vendar pa se tu elektronsko poslovanje neha. Tako lahko v celoti sprejmemo osnovno domnevo, da je v Sloveniji razvito predvsem poslovanje na nivoju predstavitve, podajanja informacij ter interakcij z upravno enoto, medtem ko transakcijskega poslovanja preko interneta praktično ni. Če se znova vrnemo na štiristopenjski razvojni model elektronskega vladanja (Layne in Lee, 2001), bi Slovenijo uvrstil v drugo fazo, fazo transakcije. Praktično vsi obrazci za upravne postopke so on-line in tudi določene transakcije je možno opraviti preko interneta. Vendar pa so te storitve v manjšem obsegu (27 storitev), zato bi za drugo fazo uporabil še izraz nepopolna.

Kje so razlogi, da vseh storitev ni možno v celoti opraviti po e-poti? Številni strokovnjaki, ki se ukvarjajo z informatizacijo uprave in uvajanjem elektronskega poslovanja so si edini, da že obstaja tehnologija, ki to omogoča (npr. Kričej, 2002; Vintar, 2001). Ena glavnih težav, ki preprečuje razmah transakcijskega poslovanja, je nepovezanost evidenc. Da bi lahko integrirali ločene evidence in baze podatkov, pa je predhodno potrebno prenoviti poslovne procese. Še danes nihče ne ve, koliko upravnih postopkov se izvaja na upravnih enotah. Potrebno jih je popisati, analizirati in za tem optimizirati. Šele nato bomo dobili enoten register postopkov, ki ga bo možno povezati z drugimi evidencami. To pa zahteva prizadevno delo vseh zaposlenih v javni upravi; od vladnih uslužbencev pa vse tja do referentov na upravnih enotah. Tako lahko potrdim tudi drugo domnevo, da so glavni razlogi, ki preprečujejo popoln razmah elektronskega poslovanja, procesne in organizacijske narave.

Šele ko bodo vse javne evidence, registri in baze podatkov med seboj povezani, bomo lahko dosegli popolno, tako vertikalno kot horizontalno, integracijo. Realiziran bo koncept »one stop shopa« in dosegli bomo četrto oziroma končno fazo v razvoju elektronskega vladanja, fazo horizontalne integracije (Layne in Lee, 2001). Na podlagi postopka za pridobitev gradbenega dovoljenja, bi morda lahko tudi nekoliko izpodbijali predstavljeni štiristopenjski model. Da bo možna transakcija omenjenega postopka, bo predhodno potrebna horizontalna integracija in s tem dostopnost raznih evidenc organom upravnih enot. Šele nato bo možno izvesti storitev od doma.

Kljub temu, da se tehnologija spreminja praktično iz dneva v dan, pa je prenova upravnega poslovanja dolgotrajen in zahteven proces, ki sega na vse nivoje javne uprave. Država mora stremeti k temu, da se elektronsko poslovanje v celoti realizira, vendar pa ideja dostopnosti vladnih storitev vsemu prebivalstvu oziroma univerzalni dostop zahteva, da bodo vedno na voljo tudi off-line storitve za tiste, ki se elektronskega poslovanja ne bodo posluževali (Layne in Lee, 2001). Učinkovitost in prisotnost upravnih enot na internetu je namreč odvisna od možnosti dostopa širšega sloja prebivalstva do interneta (Inkret, 1998: 339).

Vrnimo se za konec še k prej omenjenim funkcijam države. Omenili smo, da se funkcije države delijo v dve glavni skupini, prisilne in storitvene, ki se pogosto med seboj prepletajo. Prisilne funkcije se vežejo na naše dolžnosti (npr. pobiranje davkov), medtem ko so storitvene funkcije (npr. storitve v smislu socialne države) vezane na naše pravice. Razlika med njima je torej očitna in se je morda v današnjem času premalo zavedamo. S tem, ko država preko nove tehnologije omogoča določene storitve za svoje državljane, kljub temu, da naj bi državljani te storitve opravljali prostovoljno, obenem ohranja tudi svojo prisilno funkcijo, ki se ji ne moremo ogniti. Tako se država uspešno prilagaja novim tehnologijam in na ta način še vedno ohranja vse prvine odločanja oziroma vladanja.

Žal v nalogi ni bilo možnosti, da bi analiziral več upravnih postopkov in s tem podal celovitejši pregled trenutnega stanja e-poslovanja upravnih enot. Sedemindvajset e-storitev, ki so na voljo, predstavlja enostavnejše postopke, kjer ni potrebno prilagati prilog. Do neke mere pa vendar lahko povzamemo stanje in zaključimo, da elektronsko poslovanje v smislu transakcij, vsaj tam kjer so potrebne priloge, še ni mogoče.

11. VIRI IN LITERATURA

- (2001). *Strategija elektronskega poslovanja v javni upravi RS za obdobje od leta 2001 do 2004 (SEP 2004)*. Ljubljana: Center vlade za informatiko.
[http://mid.gov.si/mid/mid.nsf/V/K74ED0135645B2540C1256C080068C1B8/\\$file/Strategija_e_poslovanja_slo.pdf](http://mid.gov.si/mid/mid.nsf/V/K74ED0135645B2540C1256C080068C1B8/$file/Strategija_e_poslovanja_slo.pdf) (21.06.2004).
- (2003). *Akcijski načrt e-uprave do leta 2004*. Ljubljana: Center vlade za informatiko.
[http://mid.gov.si/mid/mid.nsf/V/K8CBAABD0DF0E6622C1256DEA0045CD4A/\\$file/AkcijskiNacr%20EUprava-2004_ver1.2.pdf](http://mid.gov.si/mid/mid.nsf/V/K8CBAABD0DF0E6622C1256DEA0045CD4A/$file/AkcijskiNacr%20EUprava-2004_ver1.2.pdf) (21.06.2004).
- Colecchia, A. (1999). Defining and Measuring Electronic Commerce – Towards the Development of an OECD Methodology. *Selected Papers from the ISI Cutting Edge Conference on the Measurement of E-commerce, 6-8 December 1999, 27-40*. Singapore: Department of Statistic, Ministry of Trade and Industry.
- Debelak, S. in T. Gabrijel (2000). Elektronska komunikacija posameznika z upravo: naše možnosti in priložnosti. *[Sistemi za upravljanje z dokumenti]: [Posvetovanje] DOK_SIS 2000, Portorož, Slovenija, 24. - 26. maj 2000, II 17-22*. Ljubljana: Media.doc
- Delakorda, S. (2003). Elektronska demokracija v refleksiji izbranih politoloških kategorij: politične participacije, politične moči in politične akcije. V: A. Lukšič in T. Oblak (ur.) *S poti v digitalno demokracijo*, 81-98. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
- eEurope 2005 – An Information Society for All*.
http://europa.eu.int/information_society/eeurope/2005/index_en.htm (21.06.2004).
- eEurope+ 2003 – A Co-operative effort by the Candidate Countries to implement the Information Society in Europe I*.
http://europa.eu.int/information_society/topics/international/regulatory/eeuropeplus/index_en.htm (21.06.2004).
- European Commission (1997). *European Initiative in Electronic Commerce*.
<http://europa.eu.int/scadplus/leg/en/lvb/l32101.htm> (21.06.2004).
- Frissen, P. (1997). The Virtual State. V: D. B. Loader (ur.) *The Governance of Cyberspace*, 111-125. London: Routledge.
- Heath, W. (2000). *Europe's Readiness for E-Government*.
<http://www.edevlet.net/raporveyayinlar/aready.pdf> (21.06.2004).
- Inkret, A. (1998). Upravne enote in občine na internetu. *Informatika v ministrstvih, vladnih službah, državnem zboru, upravnih enotah, lokalni samoupravi in javnih službah: zbornik referatov; INDO '98*, 335-341. Ljubljana: Vlada Republike Slovenije.
- Kardaun, J. W. P. F. (1999). Monitoring E-Commerce – Too Early or Too Late? *Selected Papers from the ISI Cutting Edge Conference on the Measurement of E-commerce, 6-8 December 1999*, 105-112. Singapore: Department of Statistic, Ministry of Trade and Industry.

- Korade Purg, Š. (1997). Status in delovanje upravnih enot v teoriji in praksi. *Demokracija - vladanje in uprava v Sloveniji; Politološki dnevi, Portorož, 6. in 7. junij 1997*, 227-236. Ljubljana: Slovensko politološko društvo.
- Kragelj, B. (2004). Towards e-governance: evaluating the use of Internet by the Slovenian government. *Družboslovne razprave*, XX, 45, 33-58.
- Kramberger, A. (2002). *Funkcije države in informacijski sistemi javne uprave - uvodni pojmi*. Ljubljana: FDV (skripta 2002/03, interno).
- Kramberger, A., M. Jarkovič, D. Kozmus, R. Kraševc (1998). Internet in javna uprava v mednarodni primerjavi. V: V. Vehovar (ur.) *Internet v Sloveniji*, 204-237. Izola: Desk d.o.o.
- Kričej, D. (2002). *E-uprava na dlani*. Ljubljana: Pasadena.
- Layne, K. in J. Lee (2001). Developing Fully Functional E-government: A Four Stage Model. *Government Information Quarterly*, 18, 122-136.
- Milunovič, V. (2003). Vidiki uvajanja elektronskega poslovanja v javni upravi lokalne skupnosti. V: C. Bavec, J. Prelesnik Čendak, B. Likar, A. Koren, N. Trunk Širca in L. Pavlič Hodžič (ur.) *Management in e-izzivi*, 125-134. Koper: Fakulteta za management.
- Muster, M. (1986). *Dogodivščine Zvitorepca, Trdonje in Lakotnika 1*. Ljubljana: Delavska enotnost.
- Oblak, T. (2002). Podobe elektronske demokracije. *Teorija in praksa*, 39,2, 155-169.
- Oblak, T. (2003). Ali kaj e-participirate? V: A. Lukšič in T. Oblak (ur.) *S poti v digitalno demokracijo*, 51-67. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
- OECD (1999). *Defining and Measuring E-Commerce: A Status Report*. <http://www.oecd.org/dataoecd/12/55/2092477.pdf> (21.06.2004).
- Scholl, H. J. (2001). E-government: A Special Case of ICT-enabled Business Process Change. *Paper presented at the e-Gov Management Minitrack – 36th Hawaiian Conference on System Sciences, Big Island Hawaii, 3-6 January*. <http://csdl.computer.org/comp/proceedings/hicss/2003/1874/05/187450136b.pdf> (21.06.2004).
- Silič, M. (2003). Uresničevanje akcijskega načrta e-uprave do leta 2004. *Zbornik referatov/X. dnevi slovenske uprave, Portorož, 25., 26., 27. september 2003*, 365-376. Ljubljana: Fakulteta za upravo.
- Silič, M., Colnar, M., Krisper, M. in Goerkoes, J. (2001). *E-poslovanje v javni upravi RS za obdobje od leta 2001 do 2004*. Ljubljana: Center vlade RS za informatiko.
- Slovensko društvo informatika (1999). *Slovenija kot informacijska družba: Delovno gradivo za modro knjigo*. <http://www.drustvo-informatika.si/publikacije/infodruzba/modrknjiga.doc> (21.06.2004).
- Statistics Canada (1999). *Electronic Commerce Definition Project: A Reality Check to Defining eCommerce*.

http://www.advancedmanufacturing.com/Internet_report_PDF%20files/e-comdefined.pdf (21.06.2004).

Stowers, G. (1999). Becoming Cyberactive: State and Local Governments on the World Wide Web. *Government Information Quarterly*, 16, 2, 111-127.

Trpin, G. (1996). Zakon o upravi. V: L. Šturm in dr. (ur) *Upravni zbornik 1996: Izobraževanje in usposabljanje v javni upravi*, 35-67. Ljubljana: Inštitut za javno upravo.

Vehovar, V. (1999). Measuring Electronic Commerce with Sample Surveys: The Methodological Problems. *Selected Papers from the ISI Cutting Edge Conference on the Measurement of E-commerce, 6-8 December 1999*, 63-72. Singapore: Department of Statistic, Ministry of Trade and Industry.

Vintar, M. (1997). Informatizacija kot priložnost za prenovu poslovanja državne uprave: informatizirati ne avtomatizirati. *Zbornik referatov/IV. Dnevi slovenske uprave, Portorož, 18. - 19. september 1997*, 122-135. Ljubljana: Visoka upravna šola.

Vintar, M. (1998). Od upravnih nalog k proizvodom in elektronskim storitvam upravnih enot. *Zbornik znanstvenih razprav 1998*, 289-303. Ljubljana: Visoka upravna šola.

Vintar, M. (2001). Občan v razmerju do E-uprave. *Zbornik referatov/VIII. dnevi slovenske uprave, Portorož, 27., 28., 29. september 2001*, 325-337. Ljubljana: Visoka upravna šola.

Vintar, M. in A. Leben (2000). Sistemsko-tehnološki okviri za uvajanje elektronskega poslovanja državne uprave: od portirja do portala. *Zbornik referatov/VII. dnevi slovenske uprave, Portorož 2000, 28., 29., 30. september*, 355-369. Ljubljana: Visoka upravna šola.

Vintar, M., M. Kunstelj, A. Leben, B. Peček in M. Dečman (2000). Analiza normativnih in organizacijskih okvirov za izvajanje elektronskih postopkov. *Zbornik referatov/VII. dnevi slovenske uprave, Portorož 2000, 28., 29., 30. september*, 325-354. Ljubljana: Visoka upravna šola.

Vintar, M., M. Kunstelj, M. Dečman in B. Berčič (2002). Kako daleč smo z e-upravo? *Zbornik referatov/IX. dnevi slovenske uprave, Portorož, 26., 27., 28. september 2002*, 421-441. Ljubljana: Visoka upravna šola.

Virant, G. (2002). *Pravna ureditev javne uprave*. Ljubljana: Visoka upravna šola.

Webster, F. (2002). *Theories of the Information Society*. London: Routledge.

WTO (1998). *What is Electronic Commerce?* http://www.wto.org/wto/ecom/e_press96.htm (21.06.2004).

Zalar, B. (2002). Temeljni instrumentarij določanja in odločanja o (človekovih) pravicah v zvezi z novimi tehnologijami. *Družboslovne razprave*, 18, 40, 135-154. <http://dk.fdv.uni-lj.si/dr/dr40Zalar.PDF> (21.06.2004).

Zalar, B. (2003). Glas vpijočega v puščavi ali učinkovita tožba za varstvo ustavnosti in zakonitosti? *PP, Prav. praksa (Ljubl.)*, 22, 29, 21-24, 33-36.

Zalar, B. (2004). Evalvacija argumentacij pravnih podlag za sojenje na glavni obravnavi v upravnem sporu. *PP, Prav. praksa (Ljubl.)*, 23, 13, 15-30.

Zakon o elektronskem poslovanju in elektronskem podpisu. Uradni list RS 57/2000.

Zakon o gradnji objektov. Uradni list RS 110/2002.

Zakon o prevzemu državnih funkcij. Uradni list RS 21/95.

Zakon o splošnem upravnem postopku. Uradni list RS 52/2002.

Zakon o upravi. Uradni list RS 67/94.

Zakon o upravnih taksah. Uradni list RS 8/2000.

PRILOGE

Priloga 2: Portal upravnih enot

REPUBLIKA SLOVENIJA Portal upravnih enot

Začetna stran - Kazalo portala upravnih enot ponedeljek, 20. juni 2004

Spoštovani

- > O portalu
- > Obvestila in novice
- > Javne objave
- > Javne prireditve, shodi
- > Upravne enote
- > Vodnik po upravnih storitvah
- > Obrazci
- > Zakonodaja za delo UE
- > Pomembne povezave
- > Pripombe, predlogi, pohvale
- Iskalnik po portalu

 Spoštovana obiskovalka, spoštovani obiskovalec!

Upravna enota je organ državne uprave, ki opravlja za državljane in pravne osebe številne pomembne in pogoste upravne storitve - največ na področju notranjih zadev (osebni dokumenti, registracija prebivališča in vozil, voziška dovoljenja, matične knjige), gradnje objektov in drugih posegov v prostor (gradbena dovoljenja), kmetijstva, trgovine, gostinstva itd. Z uslužbenci upravne enote se prej ali slej sreča vsak državljan.

V upravnih enotah želimo nuditi našim državljanom dostopne in kakovostne storitve ter partnerski odnos. V tem okviru se trudimo zagotoviti uporabne informacije o upravnih enotah in njihovih storitvah. Temu je namenjen tudi portal, ki ste ga obiskali. Želimo, da bi vam bil v pomoč in da bi na njem našli tisto, kar iščete, ter si tako prihranili odvečne skrbi in dragoceni čas.

dr. Grega Virant
državni sekretar

Aktualne novice:

[7.5. Objave javnih prireditev in javnih shodov](#)

[30.4. Ob vstopu v Evropsko Unijo je Ministrstvo za notranje zadeve pripravilo dodatne informacije v zvezi z listinami](#)

[30.3. Poročilo o zadovoljstvu zaposlenih in strank na upravnih enotah od 1. 1. 2003 do 31. 12. 2003](#)

Varstvo osebnih podatkov | Pogoji uporabe
Copyright (©) 2003 - 2004, Center Vlade za informatiko, Ministrstvo za notranje zadeve, vse pravice pridržane
Tehnična vprašanja: webmaster-ue@gov.si

Vir: <http://upravneenote.gov.si/upravneenote/>

Priloga 3: Državni portal RS: 27 e-storitev

english - italiano - magyar
O Sloveniji - Dobro je vedeti - Obvestila in novice - Sodelujte z nami
Domov - Kazalo - Pišite nam

Državni portal Republike Slovenije

Prebivalci

Pravne osebe

Javna uprava

uprava

sreda, 30. junij 2004

Slovenija je članica EU.

Iskalnik

Zahtevnejše iskanje

Moja e-uprava

Prva prijava?

E-upravne zadeve

- ▶ Aplikaciji E - upravne zadeve
- ▶ Informacije o storitvah
- ▶ Digitalna potrdila

Način ogleda strani

wap

slepi in slabovidni

Izbira velikosti besedila

Pomoč e-uprave

vsebinska vprašanja: e-uprava@gov.si
 tehnična vprašanja: evt@gov.si
 telefon za tehnično pomoč (vsak dan - tudi ob sobotah in nedeljah od 8. do 22. ure): 01/478-85-90

E - UPRAVNE ZADEVE

Vhod in prijava v sistem poteka prek državnega portala e-uprava in ima funkcijo enolne vstopne točke za državljane. Prijava v sistem poteka s pomočjo kvalificiranih digitalnih spletnih potrdil SIGEN-CA/SIGOV-CA, NLB-CA, NLB-AC in POSTAR-CA. Sistem ob prijavi od državljana zahteva tudi dodatni vnos gesla, kar zagotavlja še dodatni varovalni mehanizem pri poslovanju državljana z državo in preprečuje nepooblaščen dostop do sistema ali uporabo ukradenega digitalnega potrdila. Na spletu lahko plačujete upravne takse s plačilnimi karticami. Poleg plačilnih kartic Banke Koper lahko plačujete upravne takse z naslednjimi karticami: vse MasterCard kartice, kartice Activa MasterCard (kombinirana kartica sistema Activa) in kartice Activa (domača kartica sistema Activa). Lastnikom mobilnih telefonov smo omogočili plačilo s uporabo sistema **Moneta**.

VSTOP >>

INFORMACIJA O E-VLOGI ZA PRIDOBITEV POTRDILA O (NE)KAZNOVANJU FIZIČNE OSEBE

E-vloga za pridobitev potrdila o (ne)kaznovanju fizične osebe

INFORMACIJA O E-NAZNANILU KAZNIVEGA DEJANJA POLICIJI

E-naznanilo kaznivega dejanja policiji

INFORMACIJE O E-STORITVAH

1. Izdaja dovoljenja za opravljanje dovoljene dejavnosti v delu stanovanja (mestna občina)
2. Izdaja dovoljenja za točenje nevstekleničenega vina
3. Izdaja odločbe o izpolnjevanju z zakonom določenih pogojev za opravljanje gostinske dejavnosti
4. Opravljanje gostinske dejavnosti zunaj poslovnih prostorov sejmi, prireditve (do 30 dni)
5. Organizacija in izvedba letnega ocenjevanja, odbire in priznavanja plemenjakov v naravnem pripustu
6. Podaljšanje gradbenega dovoljenja
7. Priglasitev osebnega dopolnilnega dela v seznam zavazancev, ki opravljajo osebno dopolnilno delo
8. Prijava umika obratovalnega časa prodajalne
9. Prošnja za spremembo osebnega imena polnoletne osebe
10. Uveljavljanje brezplačne vožnje
11. Uveljavljanje pogrebne
12. Uveljavljanje pravice vojnega veterana do dodatka za pomoč in postrežbo
13. Uveljavljanje pravice vojnega veterana do priznanja letnega prejemka
14. Uveljavljanje pravice vojnega veterana do veteranskega dodatka
15. Uveljavljanje pravice vojnega veterana do zdravstvenega varstva
16. Uveljavljanje pravice žrtve vojnega nasilja do dosmrtne mesečne rente
17. Uveljavljanje pravice žrtve vojnega nasilja do zdravstvenega varstva
18. Uveljavljanje statusa in izdaja izkaznice vojnega veterana
19. Uveljavljanje statusa in pravic žrtve vojnega nasilja
20. Uveljavljanje statusa in pravic žrtve vojnega nasilja - otrok
21. Vloga za izbris iz evidence statotov sindikatov v hrmbi
22. Vloga za izbris iz registra sobodajalcev
23. Izdaja dovoljenja za izobešanje tuje zastave
24. Vloga za izdajo dovoljenja za zbiranje orožja
25. Vloga za izdajo potrdila o podatkih iz uradne evidence
26. Vpis pridelovalca v register pridelovalcev grozdja in vina
27. Vpis vinograda v register pridelovalcev grozdja in vina ter vpis spremembe podatkov o vinogradu

PONUDNIKI E-STORITEV

28. Prijava letnega pridelka grozdja
29. Prijava letnega pridelka mošta in vina ter drugih proizvodov grozdja in vina

ZAHTEVE ZA IZDAJO IZPISKOV

Zahteva za izdajo izpiska iz rojstne matične knjige - zase

Zahteva za izdajo izpiska iz rojstne matične knjige - zakoniti zastopnik

Zahteva za izdajo izpiska iz poročne matične knjige - zase

Zahteva za izdajo izpiska iz poročne matične knjige - zakoniti zastopnik

Zahteva za izdajo izpiska iz poročne matične knjige - zakoniti zastopnik

Zahteva za izdajo izpiska iz matične knjige umrlih

Novice - e-obrazci

E-Naznanilo kaznivega dejanja policiji - nova e-storitev za državljane
 09.06.2004 Od 7. junija 2004 dalje lahko uporabniki po elektronski poti naznanijo kaznivo dejanje policiji.

E-vloga za pridobitev potrdila o (ne)kaznovanju fizične osebe - nova e-storitev za državljane
 09.06.2004 Od 7. junija 2004 dalje lahko uporabniki preko spleta oddajo elektronsko vlogo za pridobitev potrdila o (ne)kaznovanju fizične osebe.

E-obrazce je možno oddati na vse upravne enote
 15.03.2004 Storitev je na voljo od 15. marca 2004 dalje

Portal upravnih enot

INDO 2004

© portalu | Varstvo osebnih podatkov | Pogoji uporabe
 Copyright (©) 2003 - 2004, Center Vlade za informatiko, vse pravice pridržane
 Naslov za vsebinska vprašanja: e-uprava@gov.si | Naslov za tehnična vprašanja: evt@gov.si
 Računalniška izvedba SRC.SI d.o.o.

Vir: <http://e-uprava.gov.si/e-uprava/eobrazci.euprava>

Priloga 4: Obrazec e-storitve

english - magyar - italiano   O Sloveniji - Dobro je vedeti - Obvestila in novice - Sodelujte z nami   Domov - Kazalo - Pišite nam

 Državni portal Republike Slovenije

→ Prebivalci   → Pravne osebe   → Javna uprava

Portal > Prijava

korak 2/3 : Izpolnite priložen obrazec s podatki, shranite na lokalno mapo in ga pripnite v aplikacijo. Pritisnite "Oddaj" za nadaljevanje.

ODDAJA ZAHTEVKA   Datum: 30.06.2004
Stanje: V PRIPRAVI
Številka vloge:
Naslovna upravna enota:

PODATKI O VLOŽNIKU		STALNO PREBIVALIŠČE VLOŽNIKA	
Ime	* BORUT	Naselje	* TRZIN
Preimek	* PAPIČ	Ulica	* PLOŠČAD DR. TINETA ZAJCA
EMŠO	* 2310977500342	Hišna številka	* 008
Spol	* ☒ moški ☐ ženski		
E-naslov	* <input type="text" value="borut.papic@siol.net"/>		

ZAHTEVEK

Tip zahtevka   **Podaljšanje gradbenega dovoljenja [Pomoč](#)**

Obrazec

Obrazci za izbrani tip zahtevka :

 .doc   .pdf   .sxd

UPRAVNA TAKSA

Obračuna se po taksni tarifi št. 1 in 3 Zakona o upravnih taksah (Uradni list RS 8/00, 44/00, 81/00, 42/02) v skupni višini 250 točk (4.250,00 SIT).

Ob oddaji vloge vas bo sistem avtomatsko opozoril, da izvedete plačilo preko spleta. Trenutno podpiramo naslednje vrste plačil: e-moneta, kreditne in plačilne kartice.

Upravna taksa (DA/NE)	DA
Znesek v SIT	4250
Plačano	NE
Zahtevak	<input type="text"/> <input type="button" value="Prebrskaj ..."/>
Opombe	<input type="text"/>

Polja, označena z zvezdico (*), so obvezna.

Varstvo osebnih podatkov | Pogoji uporabe
Copyright (©) 2003-2004, Center Vlade za informatiko, vse pravice pridržane
Tehnična vprašanja: evt@gov.si
Računalniška izvedba SRC, SI d.o.o.

Vir: <https://eup.gov.si/pin.nsf?Open>

Priloga 5: Plačilo upravne takse

english - magyar - italiano O Sloveniji - Dobro je vedeti - Obvestila in novice - Sodelujte z nami Domov - Kazalo - Pišite nam

 Državni portal Republike Slovenije

→ Prebivalci → Pravne osebe → Javna uprava

Portal Prijava

IZBERITE NAČIN PLAČILA

Moneta
 Plačilna kartica

    MONETA
MOBILNO PLAČEVANJE

Nadaljuj Prekliči

uprava

Sreda, 30. Junij 2004

Moja e-uprava

Uporabnik: Borut Papic

✦ Vstopna stran

✦ Pomoč

✦ Odjava

E-upravne zadeve

✦ Nov zahtevek

✦ Pregled e-zahtevkov

✦ Pregled vseh zahtevkov

Pomoč e-uprave

telefon: 01/478-65-90
e-naslov: evt@gov.si

Varstvo osebnih podatkov | Pogoji uporabe
Copyright (©) 2003-2004, Center Vlade za informatiko, vse pravice pridržane
Tehnična vprašanja: evt@gov.si
Računalniška izvedba SRC.SI d.o.o.

Vir: <https://eup.gov.si/pin.nsf?Open>

Priloga 6: Obrazec za lokacijsko informacijo na spletni strani občine Trzin

TRZIN

OBČLINA TRZIN

Mengoška cesta 9, 1236 Trzin, Slovenija

telefon +386 01 564 45 44, faks +386 01 564 17 72

VLOGA ZA IZDAJO LOKACIJSKE INFORMACIJE	
PODATKI O VLAGATELJU	IME IN PRIIMEK: _____ NASLOV: _____ TEL. ŠTEVILKA: _____
PODATKI O PARCELI	ŠT. PARCELE: _____ KAT. OBČINA: _____
NAMEN PRIDOBIVANJA LOKACIJSKE INF. (obkrožite)	1. PROMET Z ZEMLJIŠČI 2. GRADNJA ENOSTAVNEGA OBJEKTA 3. PRIDOBITEV GRADBENEGA DOVOLJENJA ZA GRADNJO OBJEKTA 4. drugo: _____
OPIS POSEGA	_____ _____ _____ _____ _____
KARTOGRAFSKI DEL AKTA (obkrožite)	1. DA , želim, da k lokacijski informaciji priložite tudi kopijo kartografskega dela prostorskega akta, ki obravnava zemljišče z navedeno parcelo. 2. NE , k lokacijski informaciji ni potrebno prilagati kopije kartografskega dela prostorskega akta, ki obravnava zemljišče z navedeno parcelo.
	DATUM: _____ PODPIS VLAGATELJA: _____

Lokacijska informacija ima značaj potrdila iz uradne evidence, za katerega se zaračunava upravna taksa po tarifni stopnji št. 4 ZUT

Vir: http://www.obcina-trzin.si/Organi/5_Obcinska_uprava/Spletna_pisarna/Lokacijska%20informacija.doc

Priloga 7: Vloga za izdajo gradbenega dovoljenja na portalu UE

INVESTITOR

ime in priimek ali naziv pravne osebe _____

EMŠO stranke/fizične osebe, na katere zahtevo je postopek začel _____

zakoniti zastopnik pravne osebe _____

Naslov: _____

Telefon: _____

UPRAVNA ENOTA _____

VLOGA ZA IZDAJO GRADBENEGA DOVOLJENJA

Podpisani vložnik _____ prosim za izdajo gradbenega dovoljenja.
(ime in priimek)

Vrsta gradnje (ustrezno obkroži ali dopiši):

- gradnja novega objekta   prizidava   nadzidava   drugo
- odstranitev obstoječega objekta _____
- nadomestna gradnja _____
- sprememba namembnosti objekta _____
- rekonstrukcija objekta _____

Namen rabe (stanovanjski, počitniški, stanovanjsko-poslovni, poslovni, industrijski, kmetijski ali drugi objekti) – **ustrezno vpiši:**

Poseg bo na zemljišču s parcelno št. _____, _____, _____, k. o. _____ oziroma na objektu z naslovom _____

Zahteva za izdajo dovoljenja se nanaša na rekonstrukcijo objekta, ki je bil zgrajen po letu 1967, in sicer na podlagi gradbenega dovoljenja št. _____ z dne _____.

Prilagam naslednje obvezne priloge:	Priloženo	
	DA	NE
1. Projekt za pridobitev gradbenega dovoljenja s predpisanimi sestavinami (2 izvoda)	DA	NE
2. Druge listine, če tako določa zakon	DA	NE
3. Dokazilo o pravici graditi, če ta še ni vpisana v zemljiško knjigo	DA	NE

Organ bo za postopek pridobil:

- podatke iz zemljiške knjige kot dokazilo, da ima investitor pravico graditi na določenem zemljišču.

Če želite, lahko te podatke sami dostavite kot	Prilagam	
	DA	NE
– zemljiškoknjžni izpisek	DA	NE
– druga dokazila (razne pogodbe in podobno)	DA	NE

Žig
(za pravne osebe)

Podpis investitorja oz. vložnika s pooblastilom

Datum: _____

Po Zakonu o upravnih taksah je treba plačati upravno takso:

- za vlogo _____ SIT,
- za odločbo _____ SIT.

Vir: http://upravneenote.gov.si/upravneenote/obrazci/okolje/obrazci_slo/dovoljenje.doc

Priloga 8: Naročilo zemljiškoknjižnega izpiska ali vpogled v zemljiško knjigo

The screenshot shows the 'ELEKTRONSKI DOSTOP DO ZEMLJIŠKE KNJIGE' (Electronic Access to the Land Register) portal. The header includes the logo of the Vrhovno sodišče Republike Slovenije (Supreme Court of the Republic of Slovenia) and contact information: Center za informatiko, p.p. 639, 1001 Ljubljana, Pomoč na: ezk.info@sodisce.si.

The main navigation bar contains: **Uvod**, **Naročilo** (highlighted), **Vpogled**, and **Pogosta vprašanja**.

Stanje (Status):
borut.papic@siol.net,
pozdravljeni v portalu ZK.
Opcije, ki so vam na voljo :
novo naročilo
vpogled
urejanje osebnih podatkov
odjava iz portala

Formularji:
Sodišče : Okrajno sodišče v Domžalah
K.O.: TRZIN *
Vlož.št.:
Parc.št.:
Potrdi

*Prikazane so samo katastrske občine izbranega sodišča.

Višina nadomestila in sodne takse
Pravna podlaga

Kratka predstavitev elektronskega dostopa

- Prikaz uporabe elektronske zemljiške knjige z navodili.

Načini elektronskega dostopa:

- **Oddaljeni elektronski dostop** je dostop do podatkov, vpisanih v glavni knjigi zemljiške knjige, prek internet dostopa (v nadaljevanju **VPOGLED**). Podatki pridobljeni, prek vpogleda, nimajo značaja overjenega izpiska iz zemljiške knjige.
- **Elektronska zahteva za overjeni izpisek** je zahteva, poslana v elektronski obliki, da zemljiškoknjižno sodišče izda redni ali zgodovinski izpisek iz zemljiške knjige in ga pošlje po pošti osebi, ki ga je zahtevala (v nadaljevanju **NAROČILO OVERJENEGA IZPISKA**).

Dostopnost sistema :

- Vpoglede in naročila overjenih izpiskov lahko oddajamo samo **od 6h do 23h** vsak delovni dan in ob sobotah. V času od **23h do 6h** ter ob **nedeljah** je sistem zaprt zaradi vzdrževanja.

Pomoč na: ezk.info@sodisce.si
ZK portal VSRS je portal za elektronski dostop do zemljiške knjige. Vse pravice pridržane. Različica 1.08.3 [21.6.2004]

Vir:

http://portal.sodisce.si/vpogledi/zk.portal?_nfpb=true&portalZahtevki_actionOverride=/user/i_zpiski/nepremicnina/flow/sodisce